

XIII. Lastensuojelu.

Lastensuojelulautakunnan v:lta 1935 antama kertomus ¹⁾ oli seuraavan sisältöinen:

Yleiskatsaus. Taloudellisen pula-ajan ja siitä aiheutuneen yleisen työttömyyden tultua suurin piirtein sivuutetuksi on lastensuojelulautakunnan toiminta voinut jatkua v. 1935 aikaisempina vuosina vakiintuneissa muodoissaan. Ei edes ilmoitettujen lastensuojelutarpeiden ja lautakunnan huostaan otettujen hoidokkien lukumäärässä ole tapahtunut suurempia muutoksia lähinnä edelliseen vuoteen verrattuna. Tosin oli köyhäinhoidollisten lasten luku vuoden päättyessä lisääntynyt 26:lla, mutta toiselta puolen näytetty muissa lapsiryhmissä sitä vastaava vähennys.

Yleisluontoisena tapauksena ansaitsee mainita, että kertomusvuoden lopulla eduskunta hyväksyi n.s. huoltolait, joihin sisältyy myöskin meillä kauan kaivattu lastensuojelulaki, joka sittemmin asianmukaisesti vahvistettuna astuu voimaan v:n 1937 alussa.

Lautakunnan kokoonpano. Lastensuojelulautakuntaan kuuluivat v:ksi 1934—36 valittuina professori M. Ruuth puheenjohtajana, päätoimittaja E. Kilpi varapuheenjohtajana sekä muina jäseninä rouva M. Huttunen, toimistoapulainen T. Leivo, vanhempi oikeusneuvosmies T. Nilsson, kirjantäjä B. Tabelle ja professori A. Ylppö. Edellä mainitut, toimistoapulaista T. Leivoa lukuunottamatta, muodostivat samalla lautakunnan alaisissa laitoksissa toimivien kansakoulujen johtokunnan, johon opettajakunnan edustajana kuului v. 1935 opettaja V. E. Uusivirta sekä opettajiston varaedustajana opettaja T. Reino. Lautakunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja hoitivat, siihen valittuina, vastaavat tehtävät myöskin sanotussa kansakoulujohtokunnassa.

Kaupunginhallitusta edusti kummassakin toimittaja Y. Räisänen.

Opetuksen tarkastuksesta lautakunnan alaisissa kansa- ja ammatillisissa jatkokouluissa huolehti Helsingin kaupungin suomenkielisten kansakoulujen ensimmäinen tarkastaja M. Pesonen ruotsinkielisten kansakoulujen tarkastajan R. Malmbergin avustamana.

Lautakunnan kokoukset. Lastensuojelulautakunta kokoontui entiseen tapansa jokaisena kuukauden toisena ja neljäntenä tiistaina, paitsi kesä-, heinä- ja elokuun aikana, jolloin kokouksia pidettiin ainoastaan kerran kuukaudessa. Kansakoulujohtokuntana, jolloin myöskin koulukotien opettajakunnan edustaja otti osaa päätöksiin, lautakunta käsitteli asioita 3 eri kertaa. Pöytäkirjat lautakunnan kokouksista toimintavuoden kuluessa sisältävät yhteensä 1,669 eri asiaa, joista 402 on yleisen kansliaosaston, 937 turvottomain lasten osaston ja 330 aviottomain lasten osaston esittämiä.

Tärkeimmät asiat. Paitsi talousarvioehdotuksen valmistelua, lasten huostaanottamista, avustusten lakkauttamista, elatussopimusten vahvistamista, lasten koulunkäynnin ja jatko-opetuksen järjestelyä koskevia y.m. jokapäiväisestä toiminnasta johtuvia asioita, lautakunta käsitteli kertomus-

¹⁾ Eräät kertomusta seuraneet taulukkotiedot, joita ei ole tähän merkitty, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa v:lta 1396.

vuoden kuluessa erinäisiä yhteiskunnallisen lastensuojelu- ja kasvatustoiminnan sekä alaistensa laitosten ja niihin kuuluvien maatilojen kehittämistä tarkoittavia kysymyksiä, joista tässä mainittakoon seuraavat:

Kaupunginhallitukselle uudesta virastotalohankkeesta ja sen luonnospiirustuksista tammikuun 29 p:nä antamassaan lausunnossa lautakunta, piirustukset omalta osaltaan pienin korjausehdotuksin hyväksyen, huomautti, ettei tämän talon rakentaminen lautakunnan kanslian huoneistotarpeen kannalta ole lautakunnan mielestä niin kiireellinen kuin erinäiset rakennukset lautakunnan alaisissa lastenhuoltolaitoksissa, joiden rakentaminen on yhä siirtynyt vuodesta vuoteen.

Kun Ryttylän koulukotiin kertomusvuoden lopulla rakennetun uuden ammattikoulurakennuksen ja laitoksen välillä oleva, laitoksen toimintaa häiritsevä maantienmutka, jonka oikaisemisen mainitun rakennuksen ulkopuolelta kulkevaksi tie- ja vesirakennushallitus oli merkinnyt jo v:n 1932 työsuunnitelmiinsa, on jatkuvasti ennallaan, pyysi lautakunta tammikuun 29 p:nä päivätyllä kirjelmällä kaupunginhallitusta kääntymään sosialiministeriön puoleen, että se kiirehtisi valtioneuvostossa tämän asian ratkaisua. Tähän epäkohtaan ei ole siitä huolimatta vielääkään saatu korjausta.

Koska Toivoniemen tilan metsässä oli todettu olevan joukko faneerikoivuja, joita sivulliset tuohia kiskomalla tärvelivät, anoi lautakunta helmikuun 12 p:nä kaupunginhallitukselta lupaa niiden myymiseen kaupungin metsänostajan hankkiman hintatarjouksen perusteella. Kaupan päättäminen siirtyi kuluvan vuoden alkuun ja saatiinkin koivut silloin myydyiksi jonkun verran edullisemmin ehdoin.

Kun holhouslautakunta oli asettanut kyseenalaiseksi kummanko lautakunnan, holhous- vaiko lastensuojelulautakunnan, tarkastettaviin lastenvalvojan hallussa olevat aviottomain lasten elatusapuerät ja niitä koskevat tilitykset kuuluvat, tiedusteli lautakunta helmikuun 23 p:nä päivätyssä kirjelmässään sosialiministeriön lastensuojelutoimiston käsitystä tästä asiasta. Saatuaan sen suuntaisen vastauksen, että holhouslautakunnan tarkastus- ja valvontavelvollisuus sellaisissa kunnissa, joissa on erikoinen lastensuojelulautakunta, ei ulotu mainittuihin elatusapuihin, vaan ainoastaan sellaiseen lapsen perintö- y.m. omaisuuteen, jonka hoitamiseksi aviottomallakin lapsella holhouslain mukaan tulee olla erikoinen holhouslautakunnalle tilitysvelvollinen holhooja, joksi myöskin lastenvalvoja voidaan asiain niin vaatiessa oikeuden päätöksellä määrätä, hankki lautakunta kaupunginreviisorin suostumuksella kaupunginhallituksen määräyksen siitä, että revisionikonttori tarkastaessaan lastenvalvojan hallussa olevia kunnan varoja samalla valvoo lastensuojelulautakunnan puolesta yleensä kaikkien lastenvalvojalle suoritettujen lasten elatusapujen hoitoa ja tilitystä.

Toukokuun 14 p:nä teki lautakunta kaupunginhallitukselle esityksen Ryttylän koulukodin vesijohtokysymyksen ratkaisemisesta tarkoitustaan vastaavalla tavalla. Annettuaan kaupungin vesijohtolaitoksen paikan päällä tutkia asiaa kaupunginhallitus päätti kokouksessaan huhtikuun 30 p:nä 1936 ehdollisesti merkitä tähän tarkoitukseen v:n 1937 talousarvioon 254,300 markan suuruisen määrärahan.

Valtion terveydenhuolto-opiston johtokunta oli tehnyt ehdotuksen terveydenhuolto- ja sairaanhoitotyön keskittämisestä Sörnäisten aluelääkärin piirissä. Asiasta kaupunginhallitukselle kesäkuun 18 p:nä antamassaan lausunnossa lautakunta asetui ehdotettuun keskityssuunnitelmaan nähdn erinäisissä kohdin epäilevälle kannalle siksi kunnes sen mahdollisuuksia käy-

tännössä on lähemmin tutkittu. Kokouksessaan huhtikuun 16 p:nä 1936 onkin kaupunginhallitus asettanut komitean tätä kysymystä selvittelemään.

Heinäkuun 12 p:nä lautakunta teki kaupunginvaltuustolle esityksen Tehtaankadun, Töölön ja Toukolan kunnallisten lastenhoidon neuvontasemien vakinaistuttamisesta sekä niiden hoitajattarien virkojen järjestämisestä vakinaiselle kannalle. Kokouksessaan helmikuun 12 p:nä 1936 kaupunginvaltuusto hyväksyi tämän esityksen sekä erään sen yhteydessä ehdotetun lautakunnan kansliaan kuuluvan kodissakävijän viran uudelleen järjestelyn.

Samanaikaisesti lautakunta anoi kaupunginhallitukselta määrärahaa markiisien sekä niiden sade- ja talvisuojuksien laittamiseksi Sofianlehdon pikkulastenkodin parvekkeiden kohdalla oleviin ikkunoihin, koska lastenhoitajattarien työ kesäisessä helteessä ilman sellaisia on ollut varsin vaikeata. Esitys ei johtanut sillä kertaa toimenpiteisiin, mutta v:n 1936 talousarvioon on tarkoitusta varten merkitty 21,490 markan suuruinen määräraha.

Syyskuun 10 p:nä lautakunta teki kaupunginhallitukselle esityksen, että Bengtsärin koulukodissa, jonka sähkövoimakituksen akkumulaattorit joutuisivat pian suurin kustannuksin uusittaviksi, ruvettaisiin käyttämään Imatran sähkövirtaa, jota syksystä 1936 alkaen on Hangon sähkölaitoksen välityksellä sinne saatavissa. Hyväksyen tämän esityksen kaupunginhallitus teki sähkönhankintasopimuksen mainitun sähkölaitoksen kanssa.

Koska kiinteistötoimisto oli ehdottanut lastenhuoltolaitosten vuokria entisestään korotettaviksi ja kun nämä korotuslaskelmat oli suoritettu selkeästä laskumenetelmästä noudattaen, jossa ei huoneistojen laatua eikä erinäisiä muita valtionavun saamiseen vaikuttavia seikkoja ollut otettu laisinkaan huomioon, esitti lautakunta kaupunginhallitukselle syyskuun 24 p:nä asiasta antamassaan lausunnossa, että varsinkin valtionapua nauttivien laitosten vuokrien arviointi olisi hyvissä ajoin ennen seuraavan vuoden budjettikäsitelyä täysin asiallisin perustein paikan päällä toimitettava.

Sen johdosta, että käyttökelpoisen veden saanti Reijolan lastenkotiin oli sen läheisyydessä suoritettujen tietöiden takia häiriintynyt, anoi lautakunta syyskuun 24 p:nä kaupunginhallitukselle lähettämässään kirjelmässä, että annettaisiin pätevien asiantuntijain selvittää, miten mainitun lastenkodin pulmalliseksi käynyt vedensaantikysymys olisi parhaiten ratkaistavissa. Kun kaupungin vesijohtolaitoksen ehdotus Reijolan vesijohdon yhdistämisestä Haagan kauppalaan vesijohtoon olisi tullut sekä yhdysjohdon kaivaustöiden että vedestä mainitulle kauppalalle sittemmin suoritettavan korkean hinnan vuoksi varsin kalliiksi, on toistaiseksi koetettu tulla toimeen siten, että ruoka- ja juomavesi on noudettu muualta ja sellaiseksi kelpaamatonta Reijolan uuden kaivon vettä on käytetty vaatteiden pesuun y.m. lasten terveydelle vaarattomiin tarkoituksiin. Tämä on kuitenkin tuottanut talvipakkasien aikana tynnyrissä olevan veden jäätymisen vuoksi lastenkodin henkilökunnalle niin suuria vaikeuksia, ettei tällainen asiointi voi kauemmin jatkua.

Eduskunnan hyväksyttyä kertomusvuoden lopulla lain kunnallisesta huoltolautakunnasta, joka tarkoittaa sosiaalisen huoltotoiminnan eri haarojen hallinnollista keskittämistä, mutta myöntää pääkaupungissa ja muissa suurissa kunnissa mahdollisuuden järjestää asetuksella siitä poikkeuksia, lautakunta teki marraskuun 12 p:nä kaupunginhallitukselle mainittuun poikkeussäännökseen perustuvan ja muuten monipuolisesti perustellun esityksen

lastensuojelulautakunnan säilyttämisestä pääkaupungissa edelleen itsenäisenä lastenhuollon elimenä senkin jälkeen kun uudet huoltolait ovat astuneet voimaan. Asiaa ei kertomusvuoden loppuun mennessä kaupunginvaltuustossa käsitelty.

Koska koulukotien valvontalääkäri, lääketieteenlisensiaatti E. O. Lindén vuoden lopussa täysin palvelleena erosi virastaan ja kun lautakunnan pyrkimyksenä olisi saada molemmat lautakunnan alaiset lääkärinvirat vastaisuudessa sopivalla tavalla yhdistetyksi, teki lautakunta joulukuun 10 p:nä kaupunginhallitukselle esityksen, että mainittu virka saataisiin jättää vakinaisesti täyttämättä ja että sen väliaikaiseksi hoitajaksi määrättäisiin toistaiseksi lääketieteen- ja kirurgiantohtori U. Muroma. Esityksen kaupunginvaltuusto hyväksyi tammikuun 22 p:nä 1936.

Koska Ryttylän koulukodin entisissä sähköjohtojen asennuksissa oli huomattu olevan suuria vikoja, anoi lautakunta joulukuun 10 p:nä kaupunginhallitukselta niiden laittamista asianmukaiseen kuntoon. Kaupungin sähkölaitoksen toimittamien laskelmien perusteella myönsi kaupunginhallitus huhtikuun 16 p:nä 1936 käyttövaroistaan tähän tarkoitukseen sekä yleisestä johdosta mainitulle koulukodille kuuluvan osan muuttamiseksi maakaapeliksi yhteensä 116,530 markan suuruisen määrärahan.

Lastensuojelulautakunnan virkailijat. Lautakunnan toimitusjohtajana toimi filosofianmaisteri R. Liukkonen, jolle ohjesäännön mukaisesti kuului myöskin lautakunnan sihteerin tehtävät ja kasvatuksellisista syistä huostaan otettujen lasten huoltolaitosten välitön valvonta. Lautakunnan kassa- ja tiliasiat ovat olleet v:n 1920 alusta alkaen yhdistettyinä köyhäinhoidon kassa- ja tilivirastoon, jossa niitä hoiti tämän viraston johtaja, kamreeri F. O. Rosendahl. Lastenhuoltokorvausten perimisistä huolehti varatuomari V. A. Eloniemen johtama köyhäinhoidon ja lastensuojelulautakunnan yhteinen asiamiesosasto. Koulukotien, vastaanotto- ja ammattioppilaskodin sekä Kullatorpan lastenkodin lääkärinä oli lääketieteenlisensiaatti E. O. Lindén, joka tarkasti myöskin tylsämielisten laitoksiin ja aistivalliskouluihin pyrkivät lapset sekä yleensä 7 vuotta vanhemmat lautakunnan hoidokit ja lisäksi lautakunnan kesäksi maalle toimittamat lapset. Yleisen kansliaosaston kansliatehtäviä hoiti neiti C. Nyström sekä rekisteri- ja tiedonanto-toimistoa neiti M. Tawaststjerna neitien H. Stråhlmanin ja L. V. Lidmanin avustaessa toimistolle ilmoitettujen lastensuojelutapausten tutkimisessa.

Lastenvalvojana toimi lakitieteenkandidaatti R. G. Kallia maaliskuun 5 p:ään asti. Virkaa hoiti väliaikaisesti varatuomari L. Orispää toukokuun 1 p:ään, jolloin valtuuston siihen nimittämä hovioikeudenauskultantti J. Kunnas ryhtyi toimeensa. Lastenhuoltotarkastajana sekä samalla nuorisohuoltajana ja lastenvalvojan varamiehenä oli pastori K. F. Palomäki. Näiden johtamille osastoille kuuluvain aviottomain ja turvattomain lasten hoitoa valvoi lääketieteenlisensiaatti E. R. Granholm naistarkastajien neiti M. Ahlbergin ja rouva S. Stegmanin avustamana, joista edellinen huolehti 0—3 vuotiaiden ja jälkimmäinen sitä vanhempien lasten sijoituksista. Neiti Ahlbergin välittömän ohjauksen alaisina naisopastajina toimivat sovittua piirijakoa noudattaen neidit I. Glansenstjerna ja L. Hirstiö. Myöskin kunnallisten lastenhoidon neuvonta-asemain hoitajat, neiti L. Soini ja rouva R. Krohn, osallistuiivat lautakunnan huostaan otettujen pikkulasten hoidon valvontaan. Rouva Stegmanin ohjaamina työskentelivät naisopastajat rouva M. Ekholm ja neiti M. Ramstedt sekä rouva E. Rätty, jotka huolehtivat myöskin nuorisohuoltojaostolla tarpeellisista kodissakäynneistä. Kanslia-

tehtäviä hoitivat turvattomain lasten osastolla neidit E. Ekholm ja G. Boldt sekä nuorisonhuoltojaostolla neiti E. Hirn. Lastenvalvojan perimistöimistöä hoiti rouva A. Aminoff ja aviottomain lasten osaston kansliatehtävistä huolehtivat rouvat M. Hainari ja V. Hyvärinen.

Lähetetyt kirjelmät ja toimituskirjat. Lautakunnan tekemäin päätösten johdosta taikka muusta syystä lähetettiin kansliasta toimintavuoden kuluessa yhteensä 7,209 kirjelmää tai laajempaa esitystä, joista 544 lautakunnan puheenjohtajan ja sihteerin allekirjoittamia, 668 toimitusjohtajan lähettämiä, 408 rekisteritoimistosta, 1,595 turvattomain lasten osastolta, 3,470 aviottomain lasten osastolta ja 524 nuorisonhuoltojaostolta toimitettuja. Näiden lisäksi lähetettiin eri osastoilta kirjeellisiä kansliaan kutsuja lasten vanhemmille tai muille yksityisille henkilöille sekä nuorisonhuoltojaostolta erinäisiä tiedusteluja, joita ei katsottu tarpeelliseksi rekisteröidä.

Ilmoitukset hoidon ja kasvatuksen puutteessa olevista lapsista. Lukuunottamatta lautakunnan nuorisonhuoltojaostolle ilmoitettuja 710 koulusta poisjäänyttä lasta kuin myöskin saman jaoston välityksellä 311 kesäksi maalle pyrkinyttä sekä 2,327 leikkikentille ilmoittautunutta lasta, jätettiin lautakunnan rekisteritoimistoon kertomusvuoden kuluessa yhteensä 1,403 ilmoitusta hoidon ja kasvatuksen puutteessa olevista lapsista, jakautuen tapaukset ilmoituksen tehneisiin nähden seuraavasti:

Köyhäinhoitolautakunta	132	Lastensuojeluyhdistykset	20
Kansakoulutarkastajat	20	Yksityishenkilöt	649
Poliisilaitoksen huolto-osasto ..	20	Lastensuojelulautakunnan eri	
Muut viranomaiset	94	osastot	468
			Yhteensä 1,403

Ilmoituksen aiheena oli:

Kasvatukselliset syyt	122	Lasten pahoinpitely tai huono hoito	68
Lasten aistiviallisuus tai vähälahjaisuus	15	Vanhempien huono elämä ..	155
Lasten turvattomuus	617	Muut syyt	36
» avioton syntyperä	390		
			Yhteensä 1,403

Yleinen kansliaosasto. Suojelukasvatusta tarvitsevia lapsia, joiden suhteen toivottiin yleisen kansliaosaston toimenpiteitä, oli edellä mainituista 103. Kussakin yksityistapauksessa toimitetun tutkimuksen perusteella lautakunta otti näistä 81 lasta huostaansa, muissa tapauksissa eivät vanhemmat suostuneet luovuttamaan lapsiansa lautakunnalle. 9 aistiviallisen ja raajarikkaisen lapsen puolesta toimitettiin sisäänpääsyanomus heille soveltuviin hoitolaitoksiin. Huostaan otetuista lapsista 66 oli poikia ja 15 tyttöjä, 67 suomen- ja 14 ruotsinkielisiä, 61 eli 75.3 % oli syntynyt Helsingissä ja 20 eli 24.7 % muualla. Avioliitossa syntyneitä oli 51 eli 63.0 % ja avion ulkopuolella syntyneitä 30 eli 37.0 %. Iän mukaan jakautuivat nämä lapset seuraavasti:

—7 vuotiaita	3	13—15 vuotiaita	25
7—9 »	6	15—16 »	22
9—13 »	25		
			Yhteensä 81

Edelleen mainittakoon, että näistä lapsista 10 oli varhain kadottanut isänsä, 13 oli kadottanut äitinsä, 5:llä oli isäpuoli, 9:llä oli äitipuoli ja 9:ssä ilmeni perinnöllistä rappeutuneisuutta tai henkistä vajaakykyisyyttä.

Yhteensä oli yleisen kansliaosaston huollossa 447 lasta, joista 366 oli jäljellä v:sta 1934, 81 oli vuoden varrella otettu hoidettavaksi, 90 poistettiin ja 357 jäi lautakunnan hoitoon v:een 1936.

Suurin osa näistä lapsista oli sijoitettu kaupungin koulukoteihin. Varatomat tylsämieliset, kuuromykät sekä raajarikkoiset, sokeat ja kaatuva-
tautiset lapset olivat, mikäli kunnan velvollisuus oli huolehtia heidän koulun-
käynnistään, lastensuojelulautakunnan toimesta sijoitetut heille sopiviin
erikoislaitoksiin ja pienehkö määrä oli elätteellä yksityisissä lastenhoito-
laitoksissa tai yksityishenkilöiden luona, niinkuin alla oleva yleiskatsaus
lähemmin osoittaa:

	Suomenkielisiä.			Ruotsinkielisiä.			Kaik- kiaan.
	Poikia.	Tyttyjä.	Yht.	Poikia.	Tyttyjä.	Yht.	
Kaupungin omissa laitoksissa ..	239	48	287	56	3	59	346
Muissa lastenhoitolaitoksissa ja aistivalliskouluissa	40	41	81	7	11	18	99
Yksityiskodeissa	2	—	2	—	—	—	2
Yhteensä	281	89	370	63	14	77	447

Lasten vanhempien säätö tai ammatti näkyy seuraavista luvuista:

	Luku.	%.
Ammattitaidottomia työntekijöitä	258	57.7
Tehtaan- ja ammattitaitoisia työntekijöitä	128	28.6
Pikkuliikkeen harjoittajia ja palvelusmiehiä	51	11.4
Virkamiehiä ja tehtailijoita	10	2.3
Yhteensä	447	100.0

Avioliitossa syntyneitä lapsia oli 293 eli 65.5 % ja avion ulkopuolella 154 eli 34.5 %.

V:n 1935 aikana oli kaikkiaan 91 lautakunnan hoidokkia seuraavissa aistivalliskouluissa y.m. erikoislaitoksissa:

	V:sta 1934 siirtyneitä.	Uusia.	Eron- neita.	Jäljellä vuoden päätyessä.		
				Poikia.	Tyttyjä.	Yhteensä.
Kuopion sokeainkoulussa	1	—	—	1	—	1
Mikkelin kuuromykkäin koulussa	1	—	—	—	1	1
Turun » »	3	2	—	3	2	5
Jyväskylän » »	1	—	—	—	1	1
Vaajasalon parantolassa	1	—	1	—	—	—
Raajarikkoisten työkoulussa	2	2	2	1	1	2
Perttulan tylsämielisten kasvatus- laitoksessa	3	—	1	2	—	2
Toivolalan tylsämielisten kasvatus- kodissa Muhoksella	6	—	2	4	—	4
Kuhankosken tyttökodissa Lau- kaassa	9	3	2	—	10	10
Sortavalan diakonissalaitoksessa ..	18	2	1	8	11	19
Helsingin diakonissalaitoksessa	30	3	2	18	13	31
Helsingin kaupungin sairaaloissa ..	2	—	2	—	—	—
Oulun kaatuva- tautisten kasvatus- kodissa	2	—	2	—	—	—
Yhteensä	79	12	15	37	39	76

Alaikäiset lainrikkijat. Paitsi edellä mainittuja 447 suojelukasvatukseen alaista lasta, oli 4 alaikäistä lainrikkijaa asiansa tutkintoaikana lautakunnan hoidossa yhteensä 232 päivää ja saatiin näistä tällaisten lasten erikoishoitoa koskevan sopimuksen mukaisesti sosialiministeriöltä 11,023: 80 markan suuruinen korvaus.

Vastaanotto- ja ammattioppilaskoti. Lautakunnan huostaan otetuista lapsista koetetaan ensin Merikadun 21:ssä sijaitsevassa vastaanottokodissa tehdä mahdollisimman tarkkoja havaintoja, jotta heidät voitaisiin sittemmin terveydentilansa, erilaisten luonteenomaisuuksiensa ja siveellisen laatussa perusteella sijoittaa kullekin parhaiten soveltuvaan laitokseen tai yksityiseen kasvatuskotiin. Käytökseltään moitteettomat lapset voivat vastaanottokodissa asuen käydä kaupungin kansa- ja ammattikouluissa.

Samassa talossa vaikka eri rakennuksessa toimiva ammattioppilaskoti taasen tarjoaa asunnon ja hoitoa sellaisille lautakunnan alaisista laitoksista kaupunkiin käsityöläisoppiin tai tehtaiden työpajoihin siirtyville pojille, joilla ei ole kunnollista omaa kotia ja jotka eivät yksin jätettyinä voisi vielä tulla elämässä omin neuvoin toimeen.

Vastaanotto- ja ammattioppilaskodin johtajana toimi opettaja M. Tuokko, emännöitsijänä neiti E. Mäiseli, joka samalla hoiti tyttöosastoa hoitajatarharjoittelijan avustamana, sekä poikien hoitajattarena neiti A. Rantanen syyskuun 1 p:ään ja siitä alkaen neiti L. Ahola. Ammattioppilaskotia hoiti neiti I. Jääskeläinen. Tätä paitsi oli kaikilla osastoilla yhteisesti keittäjä ja palvelija sekä leipoja ja pesijä.

Hoidokkeja oli v. 1935 vastaanottokodissa eri aikoina kaikkiaan 183, niistä 62 suojelukasvatusta tarvitsevaa ja 121 köyhäinhoidollista lasta. Ammattioppilaskodissa oli yhteensä 35 hoidokkia.

Koulukodit. V. 1935 oli kaupungilla maaseudulla seuraavat 5 koulukotia oppilasasuntoloinen:

Bromarvin pitäjässä sijaitseva Bengtsårin koulukoti siihen kuuluvine maatiloinen on kaksikielinen ja tarkoitettu enintään 85 yläkansakoulun tai jatkokoulun ikäasteella olevalle pojalle. Laitoksen monivuotinen johtaja Hj. Ekholm kuoli marraskuun 1 p:nä, minkä jälkeen virkaa hoiti väliaikaisena vuoden loppuun opettaja C. A. Collén. Suomenkielisen osaston opettajana toimi T. A. Mikkola sekä ruotsinkielisen osaston opettajana C. A. Collén. Kummankielisten jatkoluokkain opetustunteja hoitivat edellä mainitut opettajat sekä laitoksen johtaja yhteisesti. Koulukodin emännöitsijänä toimi neiti H. A. Malmström ja kolmeen eri asuntolaan sijoitettujen oppilaiden hoitajattarina neidit Z. Ekholm, I. Hänninen ja K. Pajunen toukuun 1 p:ään, jolloin viimeksi mainitun tilalle tuli neiti S. Savonen. Käytännöllisten ammattien opetusta antoivat veistonopettaja A. I. Johansson, räätälimestari A. Stenlund, suutarimestari F. Mäkynen, puutarhuri J. E. Lindqvist, maataloustöiden johtaja A. Holmström, karjanhoitaja G. Malin ja lämmittäjä-mekanikko A. Salmi. Lisäksi kuuluivat laitoksen henkilökuntaan tallimies, renki, keittäjä, leipoja, kaksi pesijää ja kolme palvelijaa.

Nummen pitäjässä sijaitseva Tavolan koulukoti on tarkoitettu enintään 20 henkisesti vajaakykyiselle suomenkieliselle pojalle. Laitoksen oppilasasuntolassa on 15 sijaa; osa oppilaista on sijoitettu täysihoidtoon laitoksen lähellä asuviin yksityisperheisiin. Koulukodin johtajana ja samalla opettajana toimi J. Jokinen sekä emännöitsijänä ja oppilasasuntolan hoitajattarena neiti M. L. Leppäniemi, apunaan keittäjä.

Hausjärvellä oleva Ryttylän koulukoti omine maatalouksineen voi ottaa vastaan 140 yläkansakoulun ja jatkokoulun ikäasteella olevaa suomenkielistä poikaa. Tämän koulukodin toiminnassa on kiinnitetty erikoista huomiota mahdollisimman monipuolisen ja tehokkaan ammattiopetuksen järjestämiseen. Laitoksen johtajana oli diplomi-insinööri V. Antila ja opettajina toimivat K. Ahtinen, T. Reino ja S. Pellinen. Opettaja Ahtinen oli kuitenkin syyskuun alusta lukien virkavapaana, toimien hänen sijaisenaan opettaja A. R. Taipale. Emännöitsijänä oli neiti M. Nurmi. Viidessä eri kotikunnassa asuvain oppilaiden hoitajattarina toimivat neidit M. Aflecht, E. Roselius, T. Roukko, H. Ilvesvaara ja K. Rautiainen kesäkuun 16 p:ään, jolloin hänen tilalleen valittu neiti K. Kettunen ryhtyi toimeensa. Hoitajattarien apuna on ollut hoitajatarharjoittelija. Ammattiopetusta antoivat veistonopettaja L. Keinänen, metallitöidenopettaja V. J. Manner ja seppä K. Moisio, räätälimestari K. V. Laakso, suutarimestari J. A. Lampinen, puutarhuri L. Päivike ja maataloustöiden johtaja V. Niittylä. Näitä paitsi kuuluivat Ryttylän toimihenkilöihin lämmittäjä, karjakko, tallimies, 3 muonamiestä, navetta-apulainen, keittäjä, leipoja, 3 palvelijaa ja 2 pesijää.

Lohjan pitäjässä sijaitseva Toivoniemen koulukoti omine maatiloineen on tarkoitettu 40 kansakoulun tai jatkokoulun ikäasteella olevalle suomenkieliselle tytölle. Laitoksen johtajattarena, joka osallistuu myöskin opetukseen, toimi neiti L. Kivekäs. Opettajattarena oli neiti I. Pesonen, emännöitsijänä ja kotitaloustöiden ohjaajana neiti T. Alakari huhtikuun 15 p:ään ja toukokuun alusta lukien neiti T. Paasikallio. Lasten hoitajattarena ja samalla käsitöiden opettajattarena toimi neiti H. Koivisto. Maanviljelystehtävistä huolehti maataloustöiden johtaja J. Arola ja navettatöistä M. Nurminen vanhempain oppilaiden avustamana. Näitä paitsi oli laitoksessa tallimies, kolme muonamiestä ja palvelija, jolle samalla kuului puutarhan hoito.

Opetus koulukotien kouluissa oli järjestetty, mikäli mahdollista, pääkaupungin kansakouluille vahvistettuja opetussuunnitelmia noudattaen. Kuten jo toimihenkilöiden luettelostakin ilmenee, annettiin yläkansakoulun oppikurssin suorittaneille ammatillista jatko-opetusta kaikissa koulukodeissa lukuunottamatta Tavolaa, josta kehityskykyisimmiksi osoittautuneet kansakoulujen apukoulua vastaavan kurssin suorittaneet siirrettiin työopetuksen saantia varten Ryttylän koulukotiin. Bengtsärin ja Ryttylän ammatillisissa jatkokouluissa pantiin pääpaino puusepän-, räätälin-, suutarin-, sepän- ja puutarhurinammatteluihin sekä maatalouteen kuuluvain töiden oppimiseen, kun taas Toivoniemen jatkokoulussa opetettiin pääasiallisesti naisten käsitöitä ja kotitalouden hoitoa. Toivolon koulukodissa, josta lähempi selostus seuraa myöhemmin, ovat mahdollisuudet tehokkaamman ammattiopetuksen antamiseen puutteellisten työpajojen vuoksi vähäisemmät, mutta saivat lapset sielläkin tietopuolisen opetuksen ohella harjoitusta käytännöllisissä kotiaskareissa ja puutarhanhoidossa.

Oppilasmäärä yleisen kansliaosaston tilastoihin kuuluvissa n.s. vaikeasti kasvatettavien lasten kouluissa oli lokakuun 20 p:nä 1935 253, josta Bengtsärrissä 71, Tavolassa 22, Ryttylässä 123 ja Toivoniemessä 37.

Sukupuolen ja äidinkielen mukaan nämä oppilaat jakautuivat seuraavasti:

Sukupuoli.	Suomi.	Ruotsi.	Yhteensä.
Poikia	176	40	216
Tyttyjä	37	—	37
Yhteensä	213	40	253

Mainittujen oppilaiden jakautuminen syntymäpaikan mukaan näkyy alla olevasta yhdistelmästä:

Helsinki	186	Muut Suomen kunnat	46
Helsinkiin rajoittuvat kunnat..	4	Ulkomaat	4
Muut Uudenmaan läänin kunnat	13		
		Yhteensä	253

251:llä eli 99.2 %:lla näistä oli koti Helsingissä.

Oppilaiden ikää valaisevat seuraavat numerot:

8 vuotiaita	2	12 vuotiaita	19	16 vuotiaita....	26
9 »	5	13 »	27	17 »	29
10 »	15	14 »	53	18— »	8
11 »	19	15 »	50		
				Yhteensä	253

Lasten vanhemmista oli työntekijöitä 227, pienammatinharjoittajia ja palvelijoita 19 sekä virkamiehiä 7.

Oppilaiden käytöksen huolellinen valvominen laitoksissa on erittäin tärkeä asia. Tyydytyksellä voidaan todeta, ettei hoidokkien käytöksessä, pienempiä hairahduksia ja muutamia karkausyrityksiä lukuunottamatta, ole suurin piirtein katsoen ollut vakavampaa muistuttamisen aihetta. Asianomaisten johtajain kuukausittain lautakunnan kansliaan lähettämien arvostelujen mukaan, joissa eri arvostelijain vaatimusten mahdollinen erilaisuus on huomioonotettava, käyttäytyi alla mainitusta yhdistelmästä näkyvä prosenttimäärä kaikista oppilaista v. 1935 hyvin, tyydyttävästi tai huonosti:

	Bengtsär.	Tavola.	Ryttylä.	Toivoniemi.
Hyvin	77	55	79	52
Tyydyttävästi	14	30	16	46
Huonosti	9	15	5	2
Yhteensä	100	100	100	100

On yleensä osoittautunut vaikeaksi, varsinkin lautakunnan kansliasta käsin, saada tarkkoja tietoja lautakunnan entisten hoidokkien myöhemmistä oloista ja elämänvaiheista. Ne tiedot, joita heidän kirjeenvaihdostaan tai muusta yhteydestään laitosten johtajain ja johtajattarien sekä aikaisempien kasvatuskotiensa kanssa on näiden välityksellä saatu, on säännöllisesti merkitty asianomaisten kansliassa säilytettäviin asiakirjoihin. Vaikkakaan ne eivät riitä täydellisen tilaston esittämiseen, voidaan kuitenkin varmuudella sanoa, että valtava enemmistö pääkaupungin koulukotien entisistä oppilaista on kehittynyt hyödyllisiksi yhteiskunnan jäseniksi. Kansliaosastolle saapuneiden tietojen mukaan oli v:n 1935 kuluessa poistetuista 90 oppilaasta:

Ammattikouluissa opintojaan jatkavia	2
Kansakouluissa » »	10
Käytännöllisellä alalla toimivia:	
metallipajoissa	12
maalari- tai verhoilijantöissä	3
tehdastyöntekijänä	8

rakennustöissä	1
suutarin- ja räätälintöissä	3
liikealalla	4
asiapoikana liikkeissä	5
renkinä, palvelijattarena tai autonkuljettajana	12
maatalous- ja puutarhatyössä	3
Köyhäinlaitokslautakunnan avustamia työttömiä	9
Sotapalveluksessa	2
Omaistensa luona	10
Karkumatkalla	2
Kotikuntaansa lähetettyjä	1
Kuolleita	3
Yhteensä 90	

Turvattomain lasten osasto huolehtii lautakunnan huostaan otetuista köyhäinhoidollisista lapsista. Näitä koetettiin sijoittaa etupäässä yksityishoittoon, mutta koska varsinkaan hentojen pikkulasten maaseudulle lähettäminen ei ole lastenhoidon kannalta tarkoituksenmukaista eikä kouluikäisillekään lapsille aina heti ole saatavissa sopivaa kasvatuskotia, oli osaston käytettävänä Sofianlehdon pikkulastenkoti, Reijolan lastenkoti, Kullatorpan lastenkoti, Toivolan koulukoti sekä näiden lisäksi melkoinen määrä paikkoja yksityisissä lastenkodeissa eri ikäisille lapsille. Osa tilapäiseen hoitoon otettuja lapsia asui vastaanottokodissa.

Lastenkodit. Sofianlehdon pikkulastenkodin eri osastoilla on yhteensä 100 hoitopaikkaa 0—2 vuoden ikäisille lapsille. Kodin johtajattarena toimi neiti E. Boström, emännöitsijänä neiti H. Lipponen sekä eri osastojen hoitajattarina neidit H. Henriksson, S. Häkli, E. Lehtiö ja S. Pirkkalainen. Näiden apuna toimi 10 ammattitaitoista lastenhoitajataria ja 15 palkatonta hoitajatarhoitelijaa kuusi kuukautta käsittävissä vuoroissa. Kaikkiaan harjoitteli laitoksessa pikkulasten hoitoa vuoden kuluessa 30 henkilöä.

Edellä mainittujen lisäksi kuului tämän laitoksen henkilökuntaan ompelija, keittäjä, viisi palvelijaa, kaksi pesijää ja lämmittäjä-talonmies.

Reijolan lastenkoti, jossa eristysosastoineen on 35 hoitopaikkaa, on tarkoitettu pääasiallisesti lastentarhaiässä oleville normaalikykyisille lapsille. Kodin johtajattarena toimi rouva E. Ahlgren ja häntä avustavina lastenhoitajattarina neidit A. Aaltonen, A. Carlén, K. Nyholm, T. Pertto ja E. Rehnström. Näitä paitsi kuuluivat lastenkodin henkilökuntaan ompelija, keittäjä, kaksi palvelijaa ja talonmies.

Kuten toisessa yhteydessä on sivumennen mainittu, toimi sekä Sofianlehdon että Reijolan lastenkodin lääkärinä lääketieteellisensiaatti R. Granholm.

Kullatorpan lastenkodissa, jonne on sijoitettu hitaammin kehittyviä ja sairaalloisia lastentarhaiässä olevia lapsia, on niinkään yhteensä 35 hoitopaikkaa. Kodin johtajattarena toimi neiti A. Orola ja lastenhoitajattarina neidit I. Hannén, K. Nässling, A. Wright ja K. Salo tammikuun 15 p:ään asti, jolloin hänen tilalleen tuli neiti H. Pekanvesa. Lisäksi oli tässäkin lastenkodissa ompelija, joka ajoittain avusti Sofianlehdon lastenkodin ompelijaa, keittäjä ja kaksi palvelijaa. Lääkärinä toimi vastaanottokodin ja koulukotien lääkäri E. O. Lindén.

Helsingin pitäjän Pakinkylässä sijaitseva Toivolan koulukoti omine maatalouksineen on tarkoitettu enintään 85 huonohoitoiselle kansakoulu-

iässä olevalle lapselle. Laitoksessa toimii vain suomenkielinen ala- ja yläkansakoulu, koska sinne sijoitetut ruotsinkieliset lapset voivat opiskella koulukodin lähellä sijaitsevassa Oulunkylän ruotsinkielisessä kansakoulussa. Toivolan koulukodin johtajana toimi K. A. Kurkela ja opettajina V. Uusi-virta ja neiti R. Honkapirtti. Varsinaisia opettajia avusti yleisessä kasvatus-työssä rouva L. Kurkela toimien samalla laitoksen kanslia-apulaisena ja tila-päisenä lastenhoitajattarena. Tässäkin koulukodissa oli kolme eri oppilas-asuntolaa, joiden hoitajattarina toimivat neidit A. Eskola, H. Hirvonen ja L. Mäkelä, sekä lisäksi laitoksen aitauksen ulkopuolella sijaitsevaan raken-nukseen järjestetty alaikäisistä lainrikkajista heidän asiainsa tutkintoaikana huolehtiva eristysosasto, joka oli kaitsija F. Korpelan valvonnan alainen. Koulukodin emännöitsijänä toimi neiti L. Kuittinen ja maataloustöiden johta-jana P. Karvia. Näitä paitsi kuului laitoksen henkilökuntaan suutari, maata-loustöiden johtajan apulainen, ompelija, keittäjä, karjakko ja neljä palvelijaa.

Vastaanottokodin koululaisosastolle sijoitetut köyhähoidolliset lapset kävivät kaupungin kansakouluissa.

Lastenkotien silmälläpidosta huolehti lähinnä lastensuojelulautakun-nan lastenhuoltotarkastaja. Lasten terveydellisen puolen valvonta sekä ruokajärjestyksen määrääminen näissä kodeissa kuului lautakunnan lääkä-reille aikaisemmin mainittua työnjakoa noudattaen.

V. 1935 otettiin koteihin ja erosi niistä seuraavat määrät lapsia:

	Sofianleh- don pik- kulasten- koti.	Reijo- lan lasten- koti.	Kulla- torpan ottokodin lasten- koti.	Vastaan- ottokodin koululais- osasto.	Toivo- lan koulu- koti.	Yhteen- sä.
V:sta 1934 hoitoon jääneitä	96	33	33	44	74	280
V. 1935 hoitoon otettuja	113	102	23	90	66	394
Yhteensä	209	135	56	134	140	674

Näistä:

a) Edelleen osaston hoidossa ollen						
sijoitettiin yksityishoitoon	19	32	8	14	7	80
lähetettiin toiseen lastenkotiin	25	4	2	23	3	57
toimitettiin sairaalaan	27	14	3	2	5	51
b) Osaston hoidosta siirtyneinä						
luovutettiin vanhempiensa hoitoon	30	44	5	23	25	127
luovutettiin toisten maksuttomaan						
hoitoon	6	—	2	6	2	16
luovutettiin toisen kunnan hoitoon..	1	5	—	16	5	27
lähetettiin muihin lastenhuoltolaitok- siin	1	—	4	6	19	30
Kuoli	2	—	—	—	—	2
Poistettuja yhteensä	111	99	24	90	66	390
V:een 1936 jääneitä	98	36	32	44	74	284

Jäljellä olevista oli:

Poikia	55	22	23	28	46	174
Tyttöjä	43	14	9	16	28	110
Yhteensä	98	36	32	44	74	284
Avioliitossa syntyneitä	31	21	17	23	56	148
Avioliiton ulkopuolella syntyneitä ..	67	15	15	21	18	136
Yhteensä	98	36	32	44	74	284

Yksityishoitoon annettavia lapsia koetettiin, mikäli mahdollista, sijoittaa sukulaisensa luokse. Hoitokotien sopivaisuudesta hankittiin paikallisten asiamiesten tai köyhäinhuoltolautakuntain välityksellä tarkat tiedot. Samoin lasten hoitoa niissä koetettiin valvoa tarkastuksien kautta, joita lautakunnan paikallisasiamiehet tai muut luotettavat henkilöt toimittivat neljästi vuodessa laatien kustakin tarkastuksesta erikoisen selostuksen sosialiministeriön köyhäinhuoltotoimiston tähän tarkoitukseen hyväksymille kaavakkeille. Myöskin lastenhuoltotarkastaja apulaisineen koetti eri seuduille teke-millään tarkastusmatkoilla valvoa, että kasvatusta ja hoitoa kasvatuskodeissa oli lasten ikä- ja kehityskautta vastaava. Kasvatuskodit olivat yleensä hyviä. Huonoiksi näyttäytyneistä hoitopaikoista siirrettiin lapset parempiin kasvatuskoteihin tai asiallisten syiden vaatiessa myöskin kaupungin omiin lastenhuoltolaitoksiin. Kaikki kouluiässä olevat hoitolapset saivat käydä kansakoulua, josta johtuvat koulumaksut lautakunta suoritti. Sitä paitsi toimitti lautakunta 99 kansakoulukurssin suorittaneelle yksityishoitoon sijoitetulle lapselle tilaisuuden saada taipumuksiensa mukaista ammatillista jatko-opetusta seminaareissa, kauppa-, maamies-, urkuri- ja talouskouluissa, konekirjoituskursseilla tai erilaisiin käsityöammatteihin valmistavissa laitoksissa, käyttäen tähän tarkoitukseen sosialiministeriön köyhäinhuoltotoimistolta tulevine osuiksineen yhteensä 126,438: 05 markkaa.

Paikallisasiamiehinä toimivat rouvat M. Ekholm Helsingin pitäjässä ja A. Charpentier Espoossa, neiti M. Hoffman Kirkkonummella, rouva A. Olin Vihdissä, neidit J. Bergström Siuntiossa, H. Savimaa Tuusulassa, M. Byman Sipoossa ja M. Kielomaa Nurmijärvellä, rouvat L. Palomäki Lohjalla ja H. Tikkanen Joroisissa, opettajattaret H. Keinonen Lapinlahdella ja L. Saarikoski Nurmossa, kansanopiston johtaja J. Kytömaa Ylivieskassa sekä maanviljelijät V. Jakola Sievissä ja A. W. Sinisalo Somerolla.

Turvattomain lasten osaston yksityishoitoon antamien lasten vaihtuminen näkyy seuraavista luvuista:

	Yksityisiin lasten- koteihin sijoitettuja. Helsinkiin, Maaseud.	Yksityisiin perheisiin sijoitettuja. Helsinkiin, Maaseud.	Yksityishoitoon sijoitett. kaikkiaan		
V:sta 1934 hoitoon jääneitä	228	348	465	735	1,776
V. 1935 hoitoon otettuja	98	187	144	138	567
Yhteensä	326	535	609	873	2,343

Näistä:

a) Edelleen osaston hoidossa ollen					
siirrettiin toiseen sijoituspaikkaan ..	9	13	9	20	51
otettiin kunnan lastenkotiin	8	1	6	5	20
sijoitettiin yksityisiin lastenkoteihin	10	15	1	15	41
otettiin koulukotiin	2	7	8	27	44
siirrettiin muuhun lastenhuoltolaitokseen	—	—	1	—	1
toimitettiin sairaalaan	1	19	1	4	25
b) Osaston hoidosta poistettuina					
siirrettiin yleiselle kansliaosastolle ..	—	6	7	6	19
luovutettiin vanhempainsa hoitoon ..	45	83	49	41	218
annettiin toisen kunnan hoitoon	9	5	7	4	25
pääsi ottolapseksi tai luovutettiin yksityishoitoon	6	5	14	4	29

	Yksityisiin lasten- koteihin sijoitettuja.		Yksityisiin perheisiin sijoitettuja.		Yksityishoitoon sijoitett. kaikkiaan
	Helsinkiin.	Maaseud.	Helsinkiin.	Maaseud.	
poistettiin työkykyiseksi tultuaan ..	18	5	23	21	67
Kuoli	1	4	—	—	5
Poistettuja yhteensä	109	163	126	147	545
V:een 1936 jääneitä	217	372	483	726	1,798

Jäljellä olevista oli:

Poikia	92	186	216	395	889
Tyttöjä	125	186	267	331	909
Yhteensä	217	372	483	726	1,798
Avioliitossa syntyneitä	111	207	259	277	854
Avioliiton ulkopuolella syntyneitä	106	165	224	449	944
Yhteensä	217	372	483	726	1,798

Maaseudulle yksityisiin perheisiin sijoitettujen lasten sijoitusalueet selviävät seuraavasta luettelosta:

	V:sta 1934 jää- neitä.	V.1935 hoitoon otettuja.	V.1935 poistet- tuja.	V:een 1936 jäänei- tä.		V:sta 1934 jää- neitä.	V.1935 hoitoon otettuja.	V.1935 poistet- tuja.	V:een 1936 jäänei- tä.
Espoo	20	11	9	22	Lapinlahti ..	3	—	1	2
Kirkkonummi	54	6	12	48	Joroinen	1	—	—	1
Siuntio	22	3	6	19	Sievi	3	—	—	3
Vihti	78	8	15	71	Lohja	11	3	—	14
Helsingin pit.	69	6	11	64	Eri kunnat ¹⁾	312	80	56	336
Tuusula	29	5	7	27	Yhteensä	735	138	147	726
Sipoo	19	3	11	11					
Nurmijärvi ..	62	11	12	61					
Ylivieska	8	—	—	8	Näistä:				
Somero	40	2	5	37	Poikia	414	69	88	395
Nurmo	4	—	2	2	Tyttöjä	321	69	59	331
					Yhteensä	735	138	147	726

V. 1935 lautakunnan hoidossa olevia köyhäinhoidollisia lapsia oli kaikkiaan 3,017, kuten seuraavista luvuista ilmenee:

V:sta 1934 hoitoon jääneitä	2,056
V. 1935 hoitoon otettuja	961
V. 1935 poistettuja	935
V:een 1936 hoitoon jääneitä	2,082

Yksityisperheisiin ja yksityisiin lastenkoteihin sijoitettujen lasten hoitomaksut vaihtelivat lasten iästä, terveydentilasta, kasvatustavasta, sukulaisuudesta y. m. asiaan vaikuttavista seikoista johtuen 100 markasta 360 markkaan kuukaudessa, tehden keskimäärin yksityisperheissä kaupungissa

¹⁾ Näillä tarkoitetaan kuntia, joihin ei ole asetettu erityisiä asiamiehiä, vaan joissa lapset ovat asianomaisten köyhäinhoitoviranomaisten silmälläpidon alaisina.

n. 200 markkaa ja maaseudulla 163 markkaa sekä yksityisissä lastenkodeissa 2 vuotta nuoremista n. 360 markkaa ja 2 vuotta vanhemmista n. 250 markkaa lasta ja kuukautta kohden. Tuberkuloottisten lasten hoidosta maksettiin eri määrärahasta lastenkoti Droppenille 12 markkaa päivältä. Kun lisäksi otetaan huomioon vieraiden kuntain velkomat koulumaksut sekä sairaanhoitokustannukset ja hellittävissä tapauksissa myönnetty vaateavustukset, tulivat lautakunnan yksityishoitoon sijoittamat normaalikykyiset lapset aikaisemmin selostettuine jatko-opetuksineen maksamaan yhteensä 5,136,726: 95 markkaa eli keskimäärin n. 2,467 markkaa vuodessa kutakin lasta kohden — maksukykyisiltä vanhemmilta ja vierailta kunnilta perittyjä korvauksia sekä valtiolta sotaorpojen huollosta ja jatko-opetuksesta saatua avustusta lukuunottamatta.

Nuorisonhuoltojaosto. Jaostolle koulusta poisjääneiksi ilmoitettujen lasten luku oli toimintavuonna 710. Suoritettujen tiedustelujen ja kodissa-käyntien sekä kansliassa pidettyjen neuvottelujen kautta, jotka vuoden kuluessa nousivat 1,189:ään, saatiin 445 lasta palaamaan kansakouluun. Muut lapset olivat keskeyttäneet koulunkäyntinsä seuraavista syistä:

Sairauden takia	21
Esitetty otettavaksi lautakunnan huostaan	13
Siirtynyt toiseen kouluun	177
Oli ansiotyössä	9
Muuttanut paikkakunnalta	44
Kuollut	1
Yhteensä 265	

Edelleenkin oli jaoston käytettävänä 10,000 markan suuruinen määräraha rautatielippujen hankkimiseksi varattomille lapsille, jotka lähetettiin maalle viettämään kesää siellä asuvien omaistensa luo. Köyhäinhuotoviranomaisten mainittuja lippuja lapsilleen anoneiden vanhempain varattomuudesta antaman lausunnon perusteella jaettiin 242 meno- ja paluulippua. Selaisille varattomille lapsille, joilla ei ollut sukulaisia maaseudulla, toimitti jaosto lisäksi kirjeellisten tiedustelujen ja sanomalehti-ilmoitusten avulla kesäkoteja. Kaikkiaan 311 lasta sai täten ilmaisen kesänviettopaikan.

Kaupunginvaltuuston tarkoitukseen myöntämällä 35,000 markan suuruksella määrärahalla järjestettiin kaupungissa kesäänsä viettävälle pienille lapsille 4 leikkikenttää, jotka sijaitsivat Hietarannassa, Eläintarhassa Borgströmin patsaan edustalla olevalla nurmikolla, Vallilassa Mäkelänkadun varrella sekä Vuorimiehenkadun ja Neitsytpolun välisellä aukiolla. Kullakin kentällä toimi kaksi leikinohjaajaa; toiminta kesti kesäkuun 4 p:stä elokuun 18 p:ään. Ilmoittautuneita lapsia oli kaikkiaan 2,327, nimittäin 788 Hietarannassa, 601 Eläintarhan kentällä, 619 Vallilassa ja 319 Neitsytpolun kentällä; kutakin päivää kohden oli lapsia keskimäärin 170, 176, 160 ja 48. Leikkikenttien ohjelmassa oli erilaisia laulu- ja liikuntaleikkejä, urheiluharjoituksia ja kilpailuja urheilumerkkien saamiseksi, satujen kertomista, uintimatkoja, retkeilyjä y. m. lapsille viihtyisää ajanviettoa.

Alaikäisten katuammattilaisten valvonnan järjestämiseksi oli lastenhuoltotarkastaja yhteistoiminnassa näiden ammattilaisten vakinaisten kait-sijain kanssa. Kengänkiillottajiksi pyrki 186 poikaa, joista hyväksyttiin 108. Ansiotoimintansa ohella ottivat nämä pojat osaa kasvitärhatyöskentelyyn

sekä Nuorten miesten kristillisen yhdistyksen heille järjestämiin urheilukilpailuihin ja veneretkiin.

Milloin kerjääviä lapsia tavattiin kaupungilla tai niistä jaostolle ilmoitettiin, otettiin selvää lasten kotioiloista ja saatettiin asia köyhäinhoitoviranomaisten tiedoksi mahdollista avustuksen toimittamista varten.

Vuoden kuluessa hankittiin jaoston välityksellä toimipaikkoja 3 nuorelle tytölle.

Nuorisohuoltajana lastenhuoltotarkastaja valvoi yleishyödyllisiin taroituksiin varatusta määrärahasta lautakunnan suosituksesta avustettujen yksityisten lastenkotien ja yhdistysten toimintaa sekä antoi siitä kaupunginhallitukselle eri selostuksen.

Aviottomain lasten osasto. Lastenvalvojan välittömässä johdossa toimivan aviottomain lasten osaston tärkeimpänä tehtävänä oli aviottomain lasten tiedusteleminen ja luettelointi, valmistavan tutkimuksen toimeenpano lapsiin ja niiden äiteihin nähden, äitien opastaminen lasten hoidossa, lasten sijoittaminen hoitokoteihin ja hoidon valvominen, isyyden tutkiminen ja elatusopimuksien aikaansaaminen sekä elatusavun periminen. Osaston kirjoihin merkittyjen valvonnan tai tiedustelunalaisten lasten luku oli seuraava:

	Alle 3 vuoden.	3—17 vuotiaita.	Yhteensä.
V:sta 1934 jäljellä olevia	606	2,339	2,945
Uusia hoidokkeja	291	99	390
Poistettuja hoidokkeja	160	263	423
V:een 1936 jääneitä	537	2,375	2,912

Valmistavan tutkinnon uuden aviottomain lasten luetteloon merkityn lapsen äidin kanssa toimitti naistarkastaja. Luetteloon merkittiin tarpeelliset tiedot lapsesta, äidistä ja isästä sekä ne todisteet, jotka äiti voi esittää isyyden selvittämiseksi. Näihin tietoihin perustuvat alla olevat yhdistelmät, jotka valaisevat vuoden lopussa jäljellä olevien lasten vanhempain siviilisäätystä ja ikää sekä ammattia tai säätyä:

Äitien siviilisäätystä:		Elatusvelvollisten siviilisäätystä:	
Naimattomia	2,547	Naimattomia	1,770
Leskiä tai laillisesti eronneita	205	Leskimiehiä tai laillisesti eronneita	165
Naineita	93	Naineita	319
Tietoja puuttuu	67	Tietoja puuttuu	658
Yhteensä	2,912	Yhteensä	2,912

Äitien ikä:		Elatusvelvollisten ikä:	
—15 vuotiaita	3	16—20 vuotiaita	149
16—20 »	481	21—25 »	682
21—25 »	1,051	26—30 »	574
26—30 »	671	31—35 »	295
31—35 »	366	36—40 »	193
36—40 »	208	41—50 »	167
41— »	55	51— »	41
Tietoja puuttuu	77	Tietoja puuttuu	811
Yhteensä	2,912	Yhteensä	2,912

Äidit ryhmittivät ammatin mukaan seuraavasti:

Palvelijoita	1,079	Kylvettäjiä ja hierojia	18
Ompelijoita ja modisteja	251	Sairaanhoitajia ja kätilöitä ..	18
Toimisto- ja myymäläapulaisia		Raitiotie- ja voimavaununra-	
y.m.	246	hastajia	17
Ulko- ja sekatyöntekijöitä ..	240	Karjakoita ja meijeriapulaisia	13
Tehtaantyyntekijöitä	208	Kauppiaita ja pikkuliikkeen	
Pesijöitä ja siivoojia	133	harjoittajia	7
Tarjoilijoita	121	Taiteilijoita	6
Kaupustelijoita y. m. pikku-		Opettajia	4
elinkeinon harjoittajia	40	Opiskelijoita ja koululaisia ..	3
Kirjanpainajia ja -sitojia	37	Kauppamatkustajia	2
Käsityöammattilaisia	36	Sanomalehdentoimittajia	2
Partureita ja kähertäjiä	36	Ilman varsinaista tointa olevia	370
Silittäjiä	25	Yhteensä	2,912

Elatusvelvolliset ryhmittivät ammatin mukaan seuraavasti:

Ulko- ja sekatyöntekijöitä	605	Kirjaltajia ja kirjapainotyön-	
ammattityöntekijöitä ja käsi-		tekijöitä	40
työläisiä	470	Rautatieläisiä	39
Autonkuljettajia	134	Poliiseja	35
Sotilashenkilöitä	126	Insinöörejä, lääkäreitä y. m.	
Toimisto- ja myymäläapulaisia	100	akateemisesti sivistyneitä ..	34
Tehtaantyyntekijöitä	98	Taiteilijoita	32
Maanviljelijöitä ja huvilan-		Liikkeenjohtajia sekä toimisto-	
omistajia	93	ja konttoripäälliköitä	22
Kaupustelijoita y. m. pikku-		Mekanikkoja ja tekniikkoja ..	21
elinkeinon harjoittajia	93	Virkamiehiä	16
Merikapteeneja, merimiehiä		Rakennusmestareita	16
y. m.	74	Maataloustyöntekijöitä	14
Liikemiehiä ja kauppiaita	66	Raitiovaunun kuljettajia ja -tar-	
Palvelusmiehiä	62	kastajia	13
Ajureita ja renkejä	53	Kalastajia	8
Lämmittäjiä ja koneenkäyttä-		Sairaanhoitajia ja hierojia ..	8
jiä	50	Tarjoilijoita	7
Työnjohtajia	49	Ammatti tietymätön	490
Opiskelijoita ja koululaisia ..	44	Yhteensä	2,912

Lasten sijoittamisessa äitejä avustivat naistarkastajat, jotka yksityisesti tiedustelemalla ja sanomalehdissä ilmoittamalla koettivat hankkia sopivia kasvatuskoteja. Hoitokustannukset — 300—400 markkaa kuukaudelta — tuottivat kuitenkin varattomille äideille suuria vaikeuksia lastensa sijoittamisessa.

Aviottomain lasten hoitoa valvoivat naisopastajat, jotka pitkin vuotta kodeissa käyden seurasivat lasten ruumiillista ja henkistä kehitystä sekä antoivat äideille ohjeita lasten järkipäisessä hoidossa ja kasvatuksessa. Myöskin lastenhoidon neuvonta-asemien johtajat osallistuivat 3 vuotta nuorempien lasten hoidon valvontaan toimialueillaan. Milloin lapsen ruumiillinen

kehitys oli sellainen, että hänen katsottiin olevan erikoishoidon tarpeessa, käytettiin asianomaisen lääkärin apua.

Lautakunnalle kuukausittain esitettyjen tiedonantojen mukaan

Äitinsä luona olevat lapset		Kasvatusäidin luo sijoitetut lapset	
saivat:	%.	saivat:	%.
hyvän hoidon	51.5	hyvän hoidon	70.8
suhteell. hyvän hoidon	46.4	suhteell. hyvän hoidon	28.1
epätyydyttävän hoidon	2.1	epätyydyttävän hoidon	1.1
Äidin koti oli:		Kasvatusäidin koti oli:	
	%.		%.
hyvässä kunnossa	54.5	hyvässä kunnossa	54.6
suhteell. hyvässä kunnossa	42.2	suhteell. hyvässä kunnossa	45.3
epätyydyttävässä kunnossa ..	3.3	epätyydyttävässä kunnossa ...	0.1

Osaston hoidokeista kuoli v:n 1935 kuluessa 32, joista kuollessaan 26 oli sairaalassa, 1 lastenkodissa, 2 synnytyslaitoksessa, 1 yksityishoidossa ja 2 äidin luona.

Kuolemansyy näkyy seuraavasta yhdistelmästä:

Keuhkokuume	5	Yleinen myrkytys	5
Synnynnäinen syfilis	1	Vatsakalvon tulehdus	1
Aivokalvontulehdus	5	Suolikatarri	1
Synnynnäinen heikkous	6	Sisäinen verenvuoto	1
Miliaarinen tuberkuloosi	1	Halvaus	1
Henkitorven tulehdus	1	Tuhkarokko	1
Kurkkutulehdus	1	Tunteen syy	1
Hinkuyskä	1		
		Yhteensä 32	

Isyyden lopullisen selvittämisen toimitti lastenvalvoja niiden tiedonantojen nojalla, joita äidit olivat antaneet lastensa isistä. Nämä selvittelyt tapahtuivat tavallisesti yhteisten neuvottelujen kautta, joita lastenvalvoja piti asianosaisten kanssa. Lastenvalvojan suorittama työ sekä saavutukset isyyden selvittämisessä ilmenevät seuraavista numeroista:

V:ltä 1934 oli 37 oikeusjuttua vireillä, uusia haasteita otettiin 95. 12 tapauksessa ei vastaajaa saatu haastetuksi ja 13 tapauksessa saatiin aikaan sopimus haasteen tiedoksiannon jälkeen, joten vuoden kuluessa käsiteltiin 107 juttua. Näistä voitettiin 59 juttua, 12 tapauksessa kumottiin kanne ja 36 juttua siirrettiin seuraavaan vuoteen.

Kanteen kumoaminen edellisissä 12 tapauksessa aiheutui seuraavista syistä: 9 tapauksessa olivat todistajain tiedot riittämättömät, 1 tapauksessa ei kantaja voinutkaan vannoa määrättyä täytevalaa, 1 tapauksessa vastaaja vannoi hänelle määrätyn puhdistusvalan ja 1 tapauksessa oli haastettu väärä henkilö.

Virka-apua oikeudenkäynneissä saatiin vieraiden kuntain lastenvalvojilta tai oikeusaputoimistoilta 8 tapauksessa.

Muissa kuin elatusapuasioissa esiinnyttiin viran puolesta 1 vararikkoasiassa, 2 ulosottoasiassa sekä 6 holhousoikeudesta erottamista tai ottolapsisuhteen purkamista koskevassa asiassa, joista esitetty vaatimus hyväksyttiin 4 tapauksessa ja 2 jäi vireille v:een 1936.

Elatusvelvollisten tapaturmaisen kuoleman vuoksi haettiin ja saatiin 1 tapauksessa tapaturmaeläke yhdelle aviottomalle lapselle.

Tämän lisäksi ajettiin 3 juttua virka-apuna vieraiden kuntain lastenvalvojille. Näistä voitettiin 2 ja 1 jäi vireille seuraavaan vuoteen.

Sopimuksilla selvitettiin isyys lopullisesti 93 tapauksessa, joista niinkuin sanottu 13 tapauksessa vasta haasteen jälkeen, kun taas 105 tapauksessa isyyden selvittäminen siirrettiin seuraavaan vuoteen syystä, että asianomaiset asuivat yhdessä huolehtien itse lapsesta tai ilmoittivat menevänsä avioliittoon.

Edellä mainittujen sopimusten lisäksi välitettiin muiden paikkakuntain lastenvalvojain anomuksesta 17 elatussopimusta Helsingissä asuvilta isiltä. Virka-apupyyntöjen yhteismäärä oli 194. Toisaalta lastenvalvoja sai vastaavaa, tulokseen vienyttä virka-apua muiden paikkakuntien lastenvalvojilta ja muilta viranomaisilta muualla oleskeleviin isiin nähden 12 eri tapauksessa.

Elatus- ja kasvatustalustusten periminen. Osaston toimesta perittiin kertomusvuonna elatus- ja kasvatustalustuksia Helsingin kaupunkikuntaan kuuluville lapsille 919,218: 80 markkaa, josta isiltä kannettuja 832,705: 80 markkaa ja äideiltä saatuja 86,513 markkaa. Lisäksi välitettiin ulkokuntalaisille lapsille pääkaupungissa työansiolla oleskelevilta elatusvelvollisilta 81,374: 30 markkaa, joten siis osaston perimien elatus- ja kasvatustalustusten yhteissumma oli kyseessä olevana vuonna 1,000,593: 10 markkaa.

Aviottomain lasten ja heidän äitiensä tilapäiseksi avustamiseksi oli osaston käytettäväksi varattu lautakunnan menoarvioon 70,000 markan suuruinen määräraha. Tästä käytettiin kaikkiaan 39,113: 55 markkaa, josta 23,840: 50 markkaa kului todistajapalkkioihin sekä lastenvalvojan kansliamenoihin. 13,273: 05 markkaa jaettiin kodissakävijäin esityksistä joko pieninä raha-avustuksina tai valmiina vaatekappaleina lapsensa kanssa suurimassa ahdinkotilassa oleville äideille sekä 2,000 markkaa käytettiin joulujuhlan järjestämiseksi lapsille ja heidän hoitajilleen. Edellä mainitun rahamäärän lisäksi jaettiin Adolf Holmgrenin lahjoitusrahaston korkovaroista yhteensä 1,500 markkaa kehoituspalkintoina lapsensa hyvin hoitaneille imettäville äideille.

Ottolapsiksi hyviin, lapsirakkaisiin perheisiin toimitettiin v. 1935 asianomaisten äitien suostumuksella 27 aviotonta lasta.

Holhoustoiminta. Lastenvalvojan varsinaisen holhouksen alaisena oli kertomusvuonna 107 lasta, joista 104 v:sta 1934 siirtynyttä. Kertomusvuoden kuluessa lakkasi holhokkien täysi-ikäiseksitulon vuoksi 3 holhoustointa, joten näiden luku vuoden lopussa oli 104. Näitä paitsi oli lautakunnan toimitusjohtajan holhouksen alaisena aikaisemmin annettujen oikeuden määräysten perusteella vuoden alussa 52 ja vuoden lopussa 44 alaikäistä.

Lastenhoidon neuvonta-asemat. Paitsi Maitopisarayhdistyksen kunnan avustuksella kaupungin eri osissa ylläpitämää 5 lastenhoidon neuvonta-asemaa sekä Kenraali Mannerheimin lastensuojeluliiton lukuun Lastenlinnassa toiminutta neuvonta-asemaa, lautakunta ylläpiti kolmea kunnallista lastenhoidon neuvonta-asemaa, joista yksi toimi Tehtaankadun 1:ssä sijaitsevassa lastensairaalassa, toinen Töölössä Savilankadun 3:ssa ja kolmas Toukolassa Intiankadun 13:ssa.

Lastensairaalassa olevan lastenhoidon neuvonta-aseman toiminta-alueena oli edelleen Kruununhaka, Katajanokka, Kaivopuisto, II ja III kaupunginosa sekä Suomenlinna. Aseman lääkärinä toimi lääketieteentohtori C. E. Räihä ja terveyssisarena neiti L. Soini.

Neuvonta-aseman kirjoissa oli lapsia kuukausittain keskimäärin 475 ja kaikkiaan 731. Heidän vaihtumisensa vuoden kuluessa käy selville seuraavasta:

	-2 vuotiaita.	2-7 vuotiaita.	Yhteensä.
V:sta 1934 jäljellä olevia	292	123	415
Uusia	270	46	316
Poistettuja	169	38	207
V:een 1936 jääneitä	367	157	524

Kirjoihin merkityistä lapsista oli 31 uudelleen rekisteröityjä.

Lapsen kirjoista poistamisen aiheutti 147 tapauksessa lapsen muuttaminen pois piiristä, 5 tapauksessa kuolema ja 55 tapauksessa joku muu syy. Kuoleman syynä oli:

	Tapauksia.	Lasten ikä, kuukautta.		Tapauksia.	Lasten ikä, kuukautta.
Keuhkokuume	1	2	Influenssa, aivokalvon-		
Yleinen myrkytys	1	3	tulehdus	1	19
Synnynnäinen sydänvika	1	12	Lapsihalvaus	1	8

Kirjoihin merkityistä lapsista oli 67 avioliiton ulkopuolella syntynyttä. Alle 1 kuukauden ikäisinä tuli kirjoihin 128 lasta.

Aseman lääkäri otti vastaan 2 kertaa viikossa yhteensä 98 kertaa. Hänen vastaanotoillaan oli kävijöitä kaikkiaan 2,576. Terveysisaren jokapäiväisillä vastaanottotunneilla oli kävijöiden lukumäärä 963. Terveysisaren kansliatunteja oli yhteensä 950, mihin sisältyy lääkärin vastaanottoihin, valohoitoon, kurssien pitämiseen y. m. neuvonta-asemalla tapahtuneeseen toimintaan käytetty aika.

Kodissakäyntejä tehtiin:

Aseman hoidokkien luokse:

Alle 2 vuotiaiden lasten luokse	1,805	Raskaana olevien naisten luokse	278
2—7 vuotiaiden lasten luokse	348	Asiakäyntejä	90
Aviottomien lasten luokse	477	Hukkakäyntejä	577
Kirjoihin merkitsemättömien lasten luokse	141		
		Yhteensä	3,716
		Näistä sairaskäyntejä	180

Sairaskäyntien aiheena oli: ripuli 36, angina 1, keuhkokuume 2, katarri 3, vesirokko 6, hinkuyskä 12, lapsihalvaus 1, nokkoskuume 1, munuaistulehdus 1 sekä muut tapaukset kuumetta, nuhaa ja yskää. Sairaalahoitoon toimitettiin 6 ja lastenkotiin 3 lasta ja näiden lisäksi 1 äiti mielisairaalaan ja 1 äiti turvakotiin. Lastensairaalan poliklinikalla annettiin sitä paitsi varattomille lapsille valohoitoa yleistilan vahvistamiseksi yhteensä 94 lapselle.

Suomenlinnassa ¹⁾ jatkettiin työtä kuten edellisinäkin vuosina. Siellä pidetyillä lääkärin vastaanotoilla oli kävijöitä 211. Kirjoissa oli 86 siellä asuvaa lasta, joista 45 oli alle 2 vuoden ja 2—7 vuotiaita 41. Kodissakäyntejä tehtiin Suomenlinnassa 229.

Äitiyshuoltoa jatkettiin. Raskaana olevat naiset kävivät yleisen sairaalan naistautiosaston äitiysvastaanotoilla ja kodissakäyntejä tehtiin, kuten edellä on mainittu, 278. Kirjoissa oli 76 naista.

¹⁾ Numerotiedot Suomenlinnassa suoritetusta työstä sisältyvät edellämainittuihin neuvonta-aseman työtä koskeviin tietoihin.

Avustustoiminnasta mainittakoon, että kiertokori n:o 1 oli lainattuna yhteen kotiin. Lastensuojelulautakunnan kanslian välityksellä toimitettiin vaateavustusta 6 lapselle ja neuvonta-asemalta erikseen 30 lapselle. Köyhimpiin koteihin jaettiin äideille imettämisen edistämiseksi n. k. maitorahaa 450 markkaa ja 26 kotiin jaettiin tänäkin vuonna yksityisiltä saatuina lahjoituksina joulupaketit. Varattomille lapsille hankittiin vahvistavia lääkkeitä, kuten kalanmaksaöljyä, nutrolia, rachitosea y. m. 460 markan arvosta.

Valistustarkoituksessa järjestettiin äideille 4 pientenlastenhoitoa käsittelevää luentosarjaa ja oli näille luennoille osallistuneiden lukumäärä 70. Kurseista oli yksi ruotsinkielinen. Ohjelmallisia illanviettoja äitien virkistykseksi pidettiin Korkeavuorenkadun 10:ssä sijaitsevassa seurakuntasalissa äitienpäivänä ja jouluna. Osanottajien lukumäärä näissä tilaisuuksissa oli n. 450. Niissä esitelmoivat lääketieteenhohtori C. E. Räihä aiheesta: kasvatusvirheet ja niiden vaikutus lapsen terveyteen ja rouva I.-L. Kilpeläinen lasten kasvatuksesta yleensä. Suomenlinnan äitienompeluseura on jatkuvasti kokoontunut kerran kuukaudessa ollen siihen osallistuneiden lukumäärä 15—17. Rouvien ompeluseura, joka työllään on ollut suurena taloudellisena tukena neuvonta-asemalle, kokoontui 2 kertaa kuukaudessa. Osanottajia oli siinä 8.

Oppilasopetusta seurasivat valtion terveydenhoitokurssien oppilaat, lastensairaalassa työskentelevät lääketieteenkandidaatit ja Helsingin kaupungin sairaanhoitajatakkoulun oppilaat. Oppilaista työskenteli osa kuukauden ja osa 2 viikkoa.

Töölön lastenhoidon neuvonta-aseman toiminta-alueena oli Töölö, Meilahti ja Ruskeasuo. Neuvonta-aseman lääkärinä toimi lääketieteen- ja kirurgianhohtori U. Muroma ja terveyssisarena rouva R. Krohn.

Neuvonta-aseman kirjoissa oli koko vuoden aikana kaikkiaan 809 lasta; kuukausittain keskimäärin 557. Heidän vaihtumisensa ilmenee seuraavasta yhdistelmästä:

	-2 vuotiaita.	2-7 vuotiaita.	Yhteensä.
V:sta 1934 jäljellä olevia	266	208	474
Uusia	322	13	335
Poistettuja	179	118	297
V:een 1936 jääneitä	398	114	512

Lapsen kirjoista poistamisen aiheutti 153 tapauksessa poismuutto alueelta, 4 tapauksessa lapsen kuolema, 31 tapauksessa yli-ikä ja 109 tapauksessa jokin muu syy.

Kuoleman syynä oli keuhkokuume 2, tuberkuloottinen aivokalvontulehdus 1 ja kouristus 1 tapauksessa.

Kirjoihin merkityistä lapsista oli 41 avioliiton ulkopuolella syntyneitä. Näitä paitsi oli neuvonta-aseman valvonnan alaisena sen kirjoihin merkittömänä 27 avioliiton ulkopuolella syntynyttä lasta. Kirjoihin merkittiin 92 lasta alle 1 kuukauden ikäisenä.

Lääkärin vastaanottoja pidettiin 0—2 vuotiaille lapsille 2 kertaa viikossa ja 2—7 vuoden ikäisille kerran kuukaudessa. Lääkärin vastaanotoilla kävi 1,888 alle 2 vuotiaita, 214 2—7 vuoden ikäistä ja 13 aikuista asiakasta, siis yhteensä 2,115 henkilöä.

Terveyssisaren jokapäiväisillä vastaanotoilla kävi 1,377 alle 2 vuotiaita, 154 2—7 vuoden ikäistä, 17 raskaana olevaa naista sekä 148 muuta asiakasta,

eli siis yhteensä 1,696 henkilöä. Terveys sisaren kansliatunteja, niihin luetuina vastaanotot, kurssien pidot, ompeluillat ja neuvonta-aseman tukemisyhdistyksen kokoukset, oli yhteensä 995.

Valohoitoa annettiin neuvonta-asemalla 1,004 kertaa. Varattomat saivat sitä joko ilmaiseksi tai alennetuin hinnoin; muut maksoivat 5 markkaa kerrasta.

Terveys sisar teki kodissakäyntejä:

Aseman hoidokkien luokse:	Raskaana olevien naisten luokse	206
Alle 2-vuotiaiden lasten luokse	Sairaskäyntejä	111
2—7 vuotiaiden lasten luokse	Asiakäyntejä	32
Aviottomain lasten luokse	Hukkakäyntejä	371
Kirjoihin merkitsemättömien luokse	Yhteensä	2,440
		202

Äitiyshuoltoa piirissä jatkettiin siten, että neuvonta-asema oli yhteistyössä naisten klinikan neuvonta-aseman kanssa. Tämän antamien tietojen mukaan tehtiin kodissakäyntejä raskaana olevien naisten luona ja annettiin niistä selostus naisten klinikalle. Kirjoissa oli kertomusvuonna 104 naista.

Neuvonta-aseman tukemisyhdistys jatkoi toimintaansa hankkien varoja lainavaraston kartuttamiseksi. Yhdistyksen huomattavimpana aikaansaannoksena mainittakoon 54 nidettä käsittävän suomen- ja ruotsinkielisen lainakirjaston hankkimisen neuvonta-asemalle. Kirjasto on neuvonta-aseman äitien käytettävänä. Samoin hankittiin yhdistyksen aloitteesta erilaisia lasten pukukaavoja. Paitsi pienempiä avustuksia, lahjoitti yhdistys kerran alusvaate- ja pukukangasta varattomien perheiden avustamiseksi.

Avustustoiminnasta mainittakoon, että kiertokori n:o 1 oli lainattu 7 kotiin ja kiertokori n:o 2 6 kotiin. Lapsen vaunut olivat lainattuina 15 kotiin, lasten vuode 10 kotiin ja muuta lainatavaraa annettiin käytettäväksi 12 kotiin. Varattomien perheiden lapset saivat vahvistavia lääkkeitä ja sitäpaitsi jaettiin jouluksi koottua avustusta 16 kotiin tai hankittiin lapsille pukukaupat.

Äitien ompeluiltoja pidettiin kahdesti kuukaudessa. Niissä kävi keskimäärin 15 äitiä. Äidit ompelivat joko omia tai neuvonta-aseman töitä. Kahvia tarjottiin ompeluiltoina ilmaiseksi.

Äitien päivänä ja jouluna järjestettiin äideille ohjelmallinen illanvietto. Näissä esitelmöi lääketieteen- ja kirurgiantohtori U. Muroma seuraavista aiheista: Tuberkuloosi ja Pirquet koe; Riisitauti. Näitä paitsi pidettiin eri tilaisuuksissa lastenhoidosta 4 luentosarjaa.

Valtion terveys sisarkurssin oppilaat seurasivat työtä neuvonta-asemalla, ollen kukin 1 kuukauden työssä. Samoin Helsingin kaupungin sairaanhoitajatakkoulun oppilaat harjoittelivat neuvonta-asemalla, kukin 2 viikon ajan.

Toukolan lastenhoidon neuvonta-asema, joka pitkien esivalmistelujen jälkeen aloitti toimintansa syksyllä v. 1933 vuorineuvoksetar K. Herlitzin yksityisen kannatuksen varassa ja jolle kaupunki v. 1934 myönsi 5,000 markan suuruisen avustuksen käytettäväksi ensikädessä lääkärin palkkioksi, siirtyi v. 1935 alussa kunnan huostaan. Sen toiminta-alueena ovat Annala, Arabia, Kumpula, Toukola ja Vanhakaupunki. Lääkärinä on tällä asemalla toiminut alusta pitäen lääketieteen- ja kirurgiantohtori U. Muroma ja terveys sisaren tehtävistä on huolehtinut lautakunnan sillä alueella toimiva lastenhoidon-neuvoja neiti L. Hirstiö.

Neuvonta-aseman kirjoissa oli kertomusvuonna yhteensä 209 lasta, kuten seuraavat numerot osoittavat:

	-2 vuotiaita.	2-7 vuotiaita.	Yhteensä.
V:sta 1934 siirtyneitä	74	35	109
Uusia	65	35	100
Poistettuja	—	—	53
V:een 1936 jääneitä	—	—	156

Poistuneista oli 18 muuttanut alueelta, 3 kuollut ja 32 jäänyt pois joko yli-ikäisyyden vuoksi tai muista syistä.

Neuvonta-aseman lääkäriellä oli vastaanotto yleensä kerran viikossa, satuneiden pyhien vuoksi kuitenkin yhteensä vain 42 kertaa. Lääkäriin vastaanotoilla kävi vuoden kuluessa 0—2 vuotiaita lapsia 426, 2—7 vuoden ikäisiä 140 ja muita 22 eli siis yhteensä 588.

Terveyssisaren vastaanottoja oli kaikkiaan 298. Niillä kävi 0—2 vuotiaita lapsia 344, 2—7 vuoden ikäisiä 94 ja muita 337 eli yhteensä 775. Terveyssisaren neuvonta-asemalla tapahtuneeseen toimintaan käytetty aika oli 902 tuntia.

Terveyssisar toimi samalla alueellaan lastensuojelulautakunnan kodissa-kävijänä suorittaen seuraavan lukumäärän kodissa käyntejä:

Aseman hoidokkien luokse:	Kirjoihin merkitsemättömain
Alle 2-vuotiaiden lasten luokse 916	luokse..... 641
2—7 vuotiaiden lasten luokse . 358	Hukkakäyntejä 425
Aviottomien lasten luokse 867	Yhteensä 3,207

Näistä 158 oli sairaskäyntejä, joista 130 0—2 vuotiaiden ja 28 2—7 vuotiaiden luokse:

Sairaskäyntien aiheena oli:

Ripuli	24	Vesirokko	28
Hinkuyskä	24	Sikotauti	6
Keuhkokuume	7	Ihottuma	17
Keuhkopussin tulehdus	2	Kuume	31
Influenssa	13	Tuberkuloottinen aivokalvontulehdus	3
Angina	3		
		Yhteensä	158

Pirquet-koe tehtiin 26 lapselle.

Äitiyshuoltoa varten oli tällä asemalla kertomusvuoden alusta lukien lääkärin vastaanotto erikseen kaksi kertaa kuukaudessa tuleville äideille ja toimi lääkärinä tässä tarkoituksessa lääketieteenlisensiaatti A. Suhonen. Hänen vastaanotoillaan kävi yhteensä 87 äitiä ja sitäpaitsi terveyssisaren vastaanotoilla 53 äitiä. Kodissakäyntejä äitien luokse suoritti terveyssisar 116.

Avustustoiminnasta mainittakoon, että neuvonta-aseman välityksellä jaettiin puutteenalaisille lapsille vaatteita sekä jalkineita pitkin vuotta, mutta etenkin joululahjoina. Niitä olivat lahjoittaneet vuorineuvoksetar K. Herlitz

sekä tuomarinrouva Anjalan johtama neuvonta-aseman hyväksi toimiva ompeluseura. Sitä paitsi antoivat jouluavustusta Osuusliike Elanto sekä muutamat muutkin liikkeet ja yksityiset henkilöt.

Valistustarkoituksessa jaettiin jokaiselle tulevalle äidille lääketieteen- ja kirurgiantohtori M. Siiralan kirjanan Terveydellisiä aakkosia raskauden ajaksi sekä jokaiseen uuteen kotiin professori A. Ylpön kirjoittama Neuvoja ja ohjeita imeväisen hoidossa ja ruokinnassa. Sitä paitsi lainattiin asiakkaiden luettavaksi syntyväisyysrajoituskirjallisuutta. Niinikään lainattiin neuvonta-asemalta köyhimpiin koteihin kiertokoreja sekä vuoteita, lapsen vaunuja ja lapsen reki.

Äitien juhla pantiin toimeen keväällä ja talvella, ennen joulua. Ohjelman niihin järjesti neuvonta-asema vuorineuvoksetar Herlitzin suosiollisesti huolehtiessa entiseen tapaansa kahvitarjoilusta. Hän on myöskin lahjoittanut tälle omilla varoillaan alulle panemalleen neuvonta-asemalle kaluston ja vaatevaraston, mistä lautakunta on lahjoittajalle suuresti kiitollinen.

Terveysenhoito. Vastaanotto- ja ammattioppilaskotia, Kullatorpan lastenkotia sekä koulukoteja valvovan lääkärin, lääketieteenlisensiaatti E. O. Lindénin selostus vallinneesta terveydentilasta ja hygieenisistä olosuhteista mainituissa laitoksissa v. 1935 oli seuraavan sisältöinen:

Kesäkuun 2 ja 3 p:nä toimitettiin vuositarkastus Toivolan koulukodissa. Koska tässä kodissa oli useita henkisesti vajavaisia lapsia, joita oikeastaan olisi pitänyt opettaa apukoulussa, tohtori Lindén yhdessä tohtori T. Branderin kanssa toimeenpani perusteellisempia älykkyyskokeita sanottujen lasten suhteen. Näiden tutkimusten tuloksista tiedoitettiin lastensuojelulautakunnalle.

Mainituissa laitoksessa oli silloin 83 lasta. Terveysentila oli muutoin erinomainen. Painonlisäys oli ollut normaalin. Järjestys ja siisteys vallitsi kaikkialla ja hygieeniset olosuhteet olivat kaikin puolin tyydyttävät.

Maaliskuussa huomattiin Mäntylässä muutamia tapauksia vihurirokkoa, mutta muutoin ei kodissa esiintynyt kulkutaudin luontoisia tauteja koko vuoden aikana.

Kesäkuun 29 p:nä toimitettiin vuositarkastus Toivoniemen koulukodissa. Kaikki 40 tyttöä tutkittiin. Terveysentila oli hyvä. Painonlisäys oli säännöllinen ja hygieeniset olosuhteet kaikin puolin hyvät. Minkäänlaisia kulkutaudin luontoisia tauteja ei esiintynyt.

Samana päivänä lääkäri kävi myöskin Tavolan koulukodissa, jossa terveysentila oli ollut erinomainen niin laitoksessa kuin myöskin yksityishoitoon annettujen lasten keskuudessa: tarkastustilaisuudessa kaikki 26 poikaa olivat terveinä. Kahdella pojalla oli kuitenkin kesälomaa, joten he eivät olleet läsnä. Tohtori T. Brander oli samana ja edellisenä päivänä lastensuojelulautakunnan kehoituksesta tutkinut nuo kotona olevat 24 poikaa henkisessä suhteessa. Tutkimuksen tuloksia koskeva selonteko lähetettiin heinäkuun 1 p:nä lastensuojelulautakunnalle. Painonlisäytymistä, työjärjestystä sekä vapaa-ajan ja työajan välistä suhdetta vastaan ei ollut mitään huomautettavaa ja hygieeniset olosuhteet olivat muissakin suhteissa tyydyttävät.

Elokuun 4 p:nä suoritettiin vuositarkastus Ryttylän koulukodissa, missä oli 115 poikaa. Eräs poika oli äskettäin sairastanut katarraalista keuhkokuumeetta, saaden sen jälkeen keuhkopussintulehduksen. Hän makasi vielä sairashuoneessa. Muutoin kaikki pojat olivat terveitä. Painonlisäys oli tasainen ja säännöllinen. Minkäänlaisia struumatapauksia ei enää havaittu. Järjes-

tys ja siisteys vallitsi kaikkialla ja työjärjestystä ja vapaa-ajan ja työajan jakoa vastaan ei ollut muistuttamista.

Vesisäiliö, joka siihen asti oli ollut varsin huonosti sijoitettuna karjakeit-tiöön eikä antanut vettä riittävän korkealle, oli asiallisena perusteluna suunnitteilla olevan vesitornin laittamiselle. Korjauksia suoritettiin eri paikoilla ja urheilukenttä oli melkein valmis ja suurenmoinen.

Elokuun 11 p:nä tapahtui vuositarkastus Kullatorpan lastenkodissa, missä lasten todettiin olevan terveenä. Vettä oli kaivossa riittävästi. Siisteys ja järjestys vallitsi kaikkialla; lapset olivat hyvin hoidettuja ja vaalittuja huolellisesti ja menestyksellisesti. Kesäkuun 3 ja 4 p:nä tohtorit Lindén ja Brander yhdessä suorittivat perusteellisia älykkyyskokeita kaikkien koulu-iässä olevien kodin hoidokkien keskuudessa. Kokeiden tuloksista ilmoitettiin lastensuojelulautakunnalle. Älykkyyskokeet tohtori Brander suoritti maksuttomasti sekä Kullatorpassa että Toivolassa. Maaliskuussa yksi pojista sairastui katarraaliseen keuhkokuumeeseen. Hänet hoidettiin terveeksi kodissa. Heinäkuussa oli yhdessä pojassa ruusu toisessa sääressä ja hänet vietiin Marian sairaalaan, missä hän parani. Vuoden lopulla sattui 1 influenssatapaus ja 4 vesirokkotapaus.

Elokuun 31 p:nä lääkäri kävi Bengtsärin koulukodissa, missä kaikki 74 poikaa tarkastettiin. Heidän terveydentilansa huomattiin hyväksi. Trakomitapauksia ei enää havaittu. Painonlisäys oli tasainen ja hyvä ja hygieeniset olosuhteet tyydyttävät. Työhuoneet kuitenkin olivat, kuten aiemminkin, ah-taita ja alkeellisia. Metallityöpajaan oli saatu ikkunat ja muutenkin sitä oli hieman parannettu. Helmikuussa oli muuan 13-vuotias poika sairastunut aivokalvontulehdukseen ja viisi päivää sairastettuaan kuollut Hangon sai-raalassa. Minkäänlaisia muita kulkutaudin luontoisia tauteja ei esiintynyt. Useita poikia oli henkisesti vajavaisia, jollaisia olisi oikeastaan pitänyt opet-taa apukoulussa.

Joulukuun 8 p:nä suoritettiin vuositarkastus vastaanotto- ja ammatti-oppilaskodissa. Terveydentila oli kummassakin hyvä ja painonlisäys säännöl-linen. Järjestys ja siisteys vallitsi kaikkialla. Luteita oli näyttäytynyt, mutta niitä ahdistettiin menestyksellisesti. Huhtikuussa sattui joitakin sairastumi-sia vihurirokkoon ja niinkään kesäkuussa. Toukokuun lopulla ja kesäkuun alussa sikotautiin sairastuneet oppilaat toimitettiin kaikki kulkutautisairaalaan. Sikotauti aikaansai, kuten luonnollista oli, vastaanottokodin säännöllisen toiminnan häiriintymisen toukokuun 22 p:n ja kesäkuun 17 p:n väli-seksi ajaksi, minkä seikan pitäisi osaltaan kehoittaa kaupungin viranomaisia pian toteuttamaan aiotun uudisrakennuksen vastaanotto- ja ammattioppilas-kodin laajentamiseksi. Vuoden lopulla sattui myös pari anginatapaus.

Kaupungin koulukoteihin sijoitettujen lasten hampaidenhoidosta huo-lehti edelleen kouluhammasklinikan johtaja T. H. J. Ekman suorittaen ham-paiden korjaamiset kauempana sijaitsevilla laitoksissa lautakunnan tätä tar-koitusta varten hankkimilla välineillä. Vastaanotto- ja ammattioppilaskodin hoidokit sekä Toivolan koulukodin oppilaat kävivät tarpeen vaatiessa koulu-hammasklinikassa.

Sofianlehdon pikkulastenkodista sekä Reijolan lastenkodista huolehtiva lääkäri, lääketieteenlisensiaatti R. Granholm jätti näissä laitoksissa kertomus-vuotena vallinneesta terveydentilasta seuraavan selostuksen:

Sofianlehdon pikkulastenkodissa oli lasten yleistila ja kehitys ylimalkaan tyydyttävä, vaikka sairaustapauksien lukumäärä olikin verrattain suuri. Tal-

ven ja kevään kuluessa oli niinkuin edellisinäkin vuosina paljon influenssaa, henkitorvenkatarria sekä angiinaa. Pikkulapsille ovat nämä niin sanotut kylmettymistaudit, kuten tunnettua, hyvin tarttuvia, minkätähden ne niin helposti leviävät, kun monta lasta hoidetaan samassa huoneessa ja kun myös henkilökunnassa sattuu useita sellaisia tapauksia. Suurin osa näistä sairaustapauksista oli kuitenkin lievää laatua (usein vaan pari päivää kestävä kuume ja nuha), mutta toisille kävi tauti vaikeammaksi, seuraten sitä muutamissa tapauksissa keuhkokuumeekin.

Kesän ja syksyn kuluessa sairasti verrattain monta lasta lievempää vatsa- ja suolikatarria.

Talvella sattui muutamia hyvin ikäviä sairaustapauksia. Muutaman päivän kuluessa sairastui nimittäin suurempien lasten osastolla 8 tyttöä gonoreaan. Heillä oli juuri ollut influenssa, minkä tähden heitä hoidettiin eristettyinä samassa huoneessa. Aikaisemmin ei heissä eikä kessään muussakaan lapsessa oltu huomattu tämän taudin oireita. Näin ollen katsottiin välttämättömäksi saada selville, oliko joku henkilökunnasta voinut olla tartunnanlähteenä. Määräsin sentähden kaikki hoitajattaret, jotka olivat siinä huoneessa työskennelleet, kuin myöskin siivoojat kääntymään tämän alan erikoislääkärien puoleen saadakseen todistuksen terveydentilastaan. Onneksi ei kenessäkään tätä tautia todettu, vaan olivat kaikki todistukset täysin kieltäviä, minkä tähden ketään henkilökunnasta siis ei voitu epäillä.

Mahdollisesti joku äiti, käydessään lastansa tapaamassa, on voinut tämän tartuttaa. Otaksuttavimpana kuitenkin on, että joku sairastuneista lapsista jo aikaisemmin oli kyseistä tautia potenut, mutta hänen tullessaan lastenkotiin tauti oli sammuneessa tilassa, siis oireeton. Äkkiä on se taasen uusiutunut — ehkä mainitun influenssan vaikutuksesta — tarttuen toisiin lapsiin. Tämä taudin ominaisuus, että se ajoittain voi olla oireeton ja taaseni leimahtaa tarttuvaksi, on usein ollut syynä siihen, että lastenkodeissa ja sairaaloissa tartunnalle erittäin alttiit pikkulapset ovat sairastuneet, vaikka hoito on ollut kylläkin tarkka ja huolellinen. Onneksi ei tämänlaista tapahtumaa ole ennen sattunut tässä kodissa, siitä huolimatta, että lapset tulevat sekavista ja epähygienisistä kotioloista. Sairastuneet lapset hoidettiin kodissa ankarasti eristettyinä; ainoastaan yksi heistä lähetettiin myöhemmin sairaalaan. Kaikki ovat jälleen terveet.

Kahdella tyttölapsella oli gonorrhea tullessaan lastenkotiin ja molemmat siirrettiin sairaalaan. Toista oli jo ennen tästä syystä hoidettu sairaalassa ja pidettiin häntä terveenä, mutta pian tauti uudelleen ilmeni. Näillä ei ollut mitään yhteyttä edellä mainittujen kanssa. He tulivat myöhemmin laitokseen ja hoidettiin eri osastolla.

Syksyllä tapahtui toinen onnettomuus Sofianlehdossa. Kun lapsia kuljetettiin pihalta osastolle 3:nteen kerrokseen, sattui 2 vuoden vanha poika pistämään kenkensä kärjen hoitajan sitä huomaamatta hissin verkko-oven lävitse, joten varpaitten päät joutuivat liikkeessä olevan hissin ja seinän väliin murskautuen siinä niin että kolmesta varpaasta meni ulommainen nivel, kahdesta vähemmän. Häntä hoidettiin muutama päivä Marian sairaalassa ja jalka parani hyvin. Hän liikkuu yhtä hyvin kuin ennenkin, ilman mitään nähtävää vaikeutta.

Taudintapaukset selviävät seuraavasta yhdistelmästä:

T a u t i.	0—1 v. vanh. lapsta.	Yli 1 v. vanh. lapsta.	Yhteen- sä.
Influenssa	21	45	66
Henkitorvenkatarri	18	37	55
Vatsa- ja suolikatarri	14	18	32
Kurkkutulehdus	9	17	26
Ihottuma	12	13	25
Suun limakalvon tulehdus	—	16	16
Imurauhastulehdus	5	10	15
Riisitauti	12	2	14
Korvatulehdus	6	8	14
Gonorrhea	1	9	10
Suurentuneet nielurisat	—	9	9
Hinkuyskä	4	4	8
Vihurirokko	6	1	7
Verenheikkous	4	3	7
Keuhkokuume	2	4	6
Synnynnäinen heikkous	6	—	6
Paise	—	4	4
Vajaakykyisyys	1	3	4
Tyrä	4	—	4
Keltatauti	—	2	2
Virtsatiehyeentulehdus	—	2	2
Little'n tauti	2	—	2
Nenädifteria	—	1	1
Synnynnäinen syfilis	1	—	1
Varpaiden murskautuminen	—	1	1
Yhteensä	128	209	337

Näistä hoidettiin sairaalassa:

Hinkuyskä	4	4	8
Keuhkokuume	2	2	4
Gonorrhea	1	2	3
Influenssa	1	1	2
Vihurirokko	2	—	2
Kurkkutulehdus	—	1	1
Nenädifteria	—	1	1
Synnynnäinen syfilis	1	—	1
Varpaiden murskautuminen	—	1	1
Yhteensä	11	12	23

Kaksi pientä lasta kuoli äkilliseen, kovaan influenssaan ja yksi keuhkokuumeeseen. Paitsi näitä kolmea kuoli vuoden kuluessa vielä yksi lapsi, jonka kuolemansyynä oli synnynnäinen syfilis. Kaksi viimeksi mainittua tapausta hoidettiin sairaalassa.

Kun Sofianlehdossa kertomusvuonna hoidetuista 209 lapsesta 4 kuoli, oli kuolleisuusprosentti siis 1.91.

Reijolan lastenkodissa oli myös verrattain paljon, mutta enimmäkseen lievänlaatuista influenssaa ja henkitorvenkatarria sekä muutamia muita tautteja pienempi lukumäärä. Kuolemantapauksia ei sattunut. Lasten yleistila oli tyydyttävä.

Taudintapaukset näkyvät seuraavasta yhdistelmästä:

Tauti.	Tapauksia.	Tauti.	Tapauksia.
Influenssa	22	Syhyhy.....	1
Henkitorvenkatarri	9	Kaatuvaatai	1
Korvatulehdus	8	Tyrä	1
Suurentuneet nielurisat	8		
Kurkkutulehdus	6		Yhteensä 77
Vatsa- ja suolikatarri	5		
Imurauhastulehdus	3	Näistä hoidettiin sairaalassa:	
Hinkuyskä	3	Hinkuyskä	2
Vesirokko	3	Kurkkutulehdus	1
Vajaakykyisyys	3	Henkitorvenkatarri	1
Keltatauti	1	Keuhkokuume	1
Suun limakalvon tulehdus....	1	Munuaistulehdus	1
Keuhkokuume	1	Kaatuvaatai	1
Munuaistulehdus	1	Tyrä	1
			Yhteensä 8

Kesällä huomattiin Reijolan lastenkodin kaivoveden olevan sameata. Tutkimus kaupungin laboratoriossa osoitti sen pilaantuneeksi ja kelpaamattomaksi ainakin juoma- ja ruokavedeksi. Myöhemmin otetut kokeet ovat olleet suunnilleen samankaltaisia, minkä tähden kesästä saakka vettä on kuljetettu lastenkotiin kaupungin vesijohdosta. Tämä hankinta tuottaa luonnollisesti vaikeuksia ja lisää kustannuksia, minkätähden lasten pesu- ja kylpyvedeksi samoin kuin myös astioitten pesuun on käytetty tätä pilaantunutta kaivovettä, vaikka tämä menettely ei liene aivan vaaratonta.

Menot ja tulot. Lastensuojelutoiminnan aiheuttamat bruttomenot nousivat v. 1935 lautakunnan tilinpäätöksen mukaan ¹⁾ 15,131,368: 30 markkaan jakautuen seuraaviin eriin:

Lastensuojelulautakunta	Smk	972,461: —
Kasvatuksellisesti laiminlyötyjen lasten koulukodit	»	3,102,528: 85
Vastaanotto- ja ammattioppilaskodit	»	581,198: —
Toivolan koulukoti	»	897,848: 30
Pikkulastenkodit ..	»	2,212,592: 25
Keuhkotautisten lasten hoito	»	580,000: —
Sijoitus yksityishoitoon ja jatko-opetus	»	4,556,726: 95
Lastenhoidon neuvonta-asetat	»	142,556: 50
Tylsämielisten, aistiviallisten ja raajarikkoisten lasten erikoishoito ja opetus	»	312,162: 50
Lastenvalvojan kansliamenot sekä aviottomain lasten avustaminen	»	39,113: 55
Lasten hammashoito, kesävirikystoiminta sekä matkakulut	»	140,526: 25
Maatilat	»	1,593,654: 15
	Yhteensä Smk	15,131,368: 30

¹⁾ Tämän laskelman ulkopuolelle on jätetty lastensuojelulautakunnan alaisten viranhaltijain osanottomaksut opintokursseille, 2,000 markkaa.

Näiden menojen lisäksi oli rakennustoimiston tilille viety alla mainittujen lastenhuoltolaitosten huoneistojen korjauskustannuksia seuraavat määrät:

Sofianlehdon pikkulastenkoti	Smk	31,628: 20
Reijolan lastenkoti	»	40,093: 90
Kullatorpan lastenkoti	»	49,792: 15
Vastaanotto- ja ammattioppilaskoti	»	15,371: 80
Toivolan koulukoti	»	44,590: 50
Bengtsårin koulukoti	»	80,935: 60
Ryttylän koulukoti	»	54,070: 45
Toivoniemen koulukoti	»	14,106: 20

Yhteensä Smk ¹⁾ 330,588: 80

Lastensuojelutoiminnasta aiheutuneet tulot nousivat v. 1935 5,855,415:75 markkaan jakautuen seuraaviin eriin:

Lastenhoidosta saatua korvausta:

valtiolta	Smk	498,501: 20
vierailta kunnilta	»	746,513: 80
yksityisiltä korvausvelvollisilta ..	»	336,930: 50
Koulukotien valtionapu v. 1935	»	1,861,119: 45
Koulukotien oppilastöistä	»	48,296: 90
Ammattioppilaskodin hoidokeilta	»	31,579: —
Maatilat tilittäneet (maatalousvarastoja lukuunottamatta)		
Bengtsårin tila	Smk	419,276: 60
Toivoniemen tila	»	288,342: 05
Ryttylän ja Siltalan tilat	»	518,268: 60
Toivolan tila	»	318,913: —
Laitosten ja maatilojen henkilökunnan suorittamat luon-		
toisetujen korvaukset	»	787,674: 65

Yhteensä Smk 5,855,415: 75

Kun nämä tulot vähennetään edellä mainittujen kustannusten yhteissummasta, 15,461,957: 10 markasta, jää kaupungin kassaa rasittaviksi nettomenoiksi 9,606,541: 35 markkaa, joka on 644,957: 95 markkaa suurempi kuin vastaava summa edellisenä vuonna. Menojen lisäys aiheutuu pääasiallisesti entistä suuremmista rakennusten korjauskustannuksista ja varsinkin Sofianlehdon, Reijolan ja Kullatorpan lastenkodeille asetetuista vuokrista.

Koulukoteihin kuuluvien tilojen maatalouskirjanpidossa, jossa on otettu huomioon myöskin vuoden lopussa olevat maatalousvarastot, tehtiin tilinpäätös siten, että laitosten käyttämistään rakennuksista maataloilille suorittamat vuosivuokrat, Bengtsårissa 197,000 markkaa, Toivoniemessä 53,100 markkaa, Ryttylässä 249,000 markkaa ja Toivolassa 96,600 markkaa eli yhteensä 595,700 markkaa, joista laitosten tuloihin sisältyy 40 %:n valtionapu, siirrettiin kaupunginkassaan kaupungin näihin kiinteistöihin sijoittamien pääomain korkojen korvaukseksi. Näiden suorituksien sekä erinäisten maanparannus- ja rakennuskustannuksien lyhennysten jälkeen osoitti maa-

¹⁾ Tämän lisäksi käytti rakennustoimisto Ryttylän koulukodin uutta ammattiopetusrakennusta varten merkitystä 1,200,000 markan suuruisesta määrärahasta kertomusvuonna 1,468,017: 40 markkaa, ollen rakennus vuoden vaihteessa vielä kesken-eräinen; valtionapua saatiin 600,000 markkaa.

taloustilien päätös voittoa Bengtsåriissa 2,400 markkaa, Toivoniemessä 28,664: 95 markkaa, Ryttylässä 206: 05 markkaa ja Toivolassa 9,870: 30 markkaa eli yhteensä 41,141: 30 markkaa, mikä mainittujen laitosten valtionapua koskevassa lopputilityksessä on vähennetty valtionavun perusteena olevista vuosimenoista.

Eri laitosten varsinaiset menot, yksityishoitoon lähetettyjen lasten vaatetus sekä henkilökunnan luontoiseduistaan suorittama korvaus toimi-henkilöiden palkoista poisluettuina nousivat seuraaviin määriin:

	Kaikkiaan.	Lasta ja päivää kohden.	Lasta ja vuotta kohden.
Sofianlehdon pikkulastenkoti .. Smk	1,283,606: —	35: 17	12,838: 52
Reijolan lastenkoti	» 326,267: 65	25: 85	9,435: 44
Kullatorpan lastenkoti	» 296,425: 30	24: 56	8,963: 24
Vastaanottokoti	» 439,327: 75	24: 63	8,988: 49
Ammattioppilaskoti	» 95,604: 25	13: 73	5,013: 01
Toivolan koulukoti	» 796,063: 55	27: 91	10,186: 26
Bengtsårin koulukoti	» 965,395: 70	36: 17	13,202: 80
Tavolan koulukoti	» 164,805: 10	18: 77	6,849: 68
Ryttylän koulukoti	» 1,339,165: 45	32: 80	11,973: 82
Toivoniemen koulukoti	» 340,230: 20	21: 66	7,906: 79
Yhteensä Smk	6,046,890: 95	29: 28	10,687: 54

Seuraava taulukko osoittaa eriteltynä varsinaiset lastenhoitomenot elatuspäivää kohden lastensuojelulautakunnan alaisissa laitoksissa v. 1935:

Menoerä.	Lastenkodit.			Vastaan- ottokoti.	Ammatti- oppilaskoti.	Koulukodit.					Kaikkiaan.
	Sofian- lehto.	Reijola.	Kulla- torppa.			Toivola.	Bengtstr.	Tavola.	Ryttylä.	Toivo- niemi.	
P e n n i ä.											
Palkkaukset	1,127	1,434	1,215	759	434	1,320	1,512	976	1,263	977	1,181
Vuokra, lämpö ja valo . .	1,381	417	421	850	98	553	1,139	163	912	493	819
Ruokinta	477	345	395	496	538	495	540	453	640	484	510
Vaatetus ja kalusto	164	163	204	214	140	265	322	184	323	175	238
Muut menot	368	226	221	144	163	158	104	101	142	37	180
Yhteensä	3,517	2,585	2,456	2,463	1,373	2,791	3,617	1,877	3,280	2,166	2,928

Jos otetaan huomioon myöskin rakennustoimiston omilla määrärahoil-
laan eri lastenhuoltolaitoksissa suorittamat huoneistojen korjauskustannuk-
set, yhteensä 330,588: 80 markkaa, saadaan keskikustannukseksi lasta ja
päivää kohden kaikissa laitoksissa 30: 88 markkaa sekä lasta ja vuotta kohden
11,271: 83 markkaa.

V:een 1934 verrattuina hoitokustannukset hieman alenivat Bengtsårin,
Ryttylän ja Toivoniemen koulukodeissa, mutta kohosivat huomattavasti
Sofianlehdon, Reijolan ja Kullatorpan lastenkodeissa, mikä aiheutui vii-
meksi mainituille laitoksille asetetusta vuokrasta, joka yksistään lisäsi näissä
hoitokustannuksia entisestään 11: 18, 8: 67 markkaa lasta ja päivää kohden.
Kaikkien laitosten keskimääräinen päiväkustannus osoitti 3: 19 markan suu-
ruista lisäystä.

Lahjoitusrahastot. Lastensuojelulautakunnalle kuuluivat seuraavat lasten hyväksi lahjoitetut, rahatoimiston hoidossa olevat rahastot, joiden pääoma ja käytettävissä olevat korkovarot joulukuun 31 p:nä 1935 nousivat seuraaviin määriin:

	Pääoma, Smk.	Korot, Smk.
Adolf Holmgrenin lahjoitusrahasto turvattomille äideille ja lapsille	40,000: —	2,428: 70
L. A. Grönholmin Helsingin orpolasten rahasto ..	7,650: —	305: 40
Bergman-puolisoiden lahjoitusrahasto jatko-ope- tuksen hankkimiseksi turvattomille lapsille ..	61,000: —	3,417: 90
M. Kotschakin lastenvaatusrahasto	50,800: —	2,713: 20
Aina ja Ivar Gordien lahjoitusrahasto	28,966: 30	—
Yhteensä	188,416: 30	8,865: 20

Hyvösen lastenkoti. Lastensuojelurahastoihin kuuluu myöskin avio-puolisoiden G. ja M. Hyvösen kaupungille lahjoittama omaisuus, jonka pää-oma oli kertomusvuoden lopussa 2,075,000 markkaa sekä käytettävissä olevat korkovarot 236,237: 85 markkaa. Tämän rahaston korkovaroilla ylläpidetään talossa Kotkankatu n:o 14 n. 30 hoitopaikkaa käsittävää lastenkotia hätä-kärsville suomea tai ruotsia puhuville eri ikäisille lapsille. Lastenkodin hal-lintoa hoitaa lastensuojelulautakunnan kolmeksi vuodeksi kerrallaan valit-sema johtokunta, johon v:ksi 1934—36 valittuina kuuluivat tarkastaja M. Sil-lanpää puheenjohtajana sekä muina jäseninä kansakoulujen taloudenhoitaja S. Ojanne, lastentarhan johtajatar I. Poppius, varatuomari L. Silvenius ja professori A. Ylppö.

Lastenkodin johtajattarena sekä samalla johtokunnan sihteerinä toimi neiti I. Siirala ja lääkärinä lääketieteellisensiaatti R. Gränholm. Lisäksi kuului tämän laitoksen henkilökuntaan lastentarhanopettaja, 2 lastenhoita-jaa, keittäjä, siivooja ja ompelija.

Lapsia oli kodissa 33 3—18 vuotiasta, joista 15 poikaa ja 18 tyttöä. Hoitopäiviä oli kaikkiaan 12,045. Lasten terveydentila oli yleensä tyydyt-tävä. Influensatapauksia oli vuoden varrella 20, ilmatiehyt- ja keuhkoka-tarritapauksia oli 10, kurkkutapauksia 3 ja nokkosihottumatapauksia 1.

Lastenkodin menot v. 1935 olivat seuraavat:

Menoerä.	Kaikkiaan, Smk.	Lasta ja päivää kohden, Smk.	Menoerä.	Kaikkiaan, Smk.	Lasta ja päivää kohden, Smk.
Palkat	135,560: —	11: 25	Lämpö ja valais- tus	11,080: —	—: 92
Talous	86,566: 20	7: 19	Vuokra	50,000: —	4: 15
Vaatetus	23,442: 85	1: 95	Kulungit	32,953: 45	2: 73
Kalusto	11,067: 10	—: 92			
			Yhteensä	350,669: 60	29: 11

Tuloja kertyi kaikkiaan 351,630: 63 markkaa, joista säästöä edellisestä vuodesta 4,778: 48 markkaa, säätiön varoja ¹⁾ 255,000 markkaa, lasten elat-usmaksuja 44,850: 60 markkaa, henkilökunnan suorittamia luontoisetujen korvauksia 42,410 markkaa, muita tuloja 4,365 markkaa ja korkotuloja 226: 55 markkaa. Säästöä jäi v:een 1936 961: 03 markkaa.

¹⁾ Tähän on laskettu myös arvioitu vuokra 50,000 markkaa.